

Nemunas

Nr. 23
(296-737)

2010 m.
birželio 17-30 d.

Kaina 2,50 Lt

KAUNO KULTŪROS IR MENO SAVAITRAŠTIS

Vaclovui Ratui-Rataiskiui – 100. Jo grafikos paroda pristatoma Kaune, vėliau keliaus į Druskininkus ir Vilnių. Pokalbi su dailininko dukra Ramona Ratas skaitykite liepos 1 d. „Nemune“.

Kauno Laiptai 3-7 p.

Kitas „Nemuno“ numeris išeis liepos 1 d.

Laimė be migracijos ir su ja

Audronė MEŠKAUSKAITĖ

„Sveika, sese. Linkėjimai iš tolimosios Narnijos“ – atvirukas, gautas viename iš savaigalio renginių. Gali būti, kad ir visai ne iš ten tuos linkėjimus gavau, nes rančia rašytu laišku skaitymo įgūdžiai gerokai pasidėvėję. Įskaityti sunčiu, tačiau ir rimto reikalo preciziškai nustatyti linkėjimų šaltinį višiskai nėra. Šiuo atveju svarbu tik čia ir ten, nes kalbama apie išvažiuojančius ir sugrižtančiuosius, paliekančius ir vėl aplankančius. Žodžiu, apie emigraciją, imigraciją arba tiesiog migraciją.

Pas mus šis žodis jau skamba beveik kaip keiksmazodis, liaudyje sklando graudūs anekdotai apie migraciją, virtusią evakuaciją, bet šiaip niekas nesikeičia jau keletą metų. Tiesa, ne tik pas mus. „Migracija tampa viena pagrindinių temų, aktualizuojamų politiniame ir ekonominiame lygmenyje tarptautiniu mastu. Migracijos iššūkiai neatsiejami ir nuo etinių – žmogaus teisės – aspektų, o kartu yra visuomenės brandos (pakanumo kitataučiamas / kitokiems) rodiklis“, – teigia penki Kauno jaunieji menininkai, sugrižę iš Paryžiaus, kuriame nagrinėjamos problemos dabar puikiai suprantamos ir mums. Trejus metus, po tris kartus kiekvienais, išmetamas vis naujas jaunų, pažangių ir smalsių Lietuvos žmonių desantas, kuris vyksta dalyvauti tarptautiniuose mokymuose, parengtuose „Frères des Hommes“ – žmogaus teisėmis ir laisvėmis nuo 1945 m. (Antrojo pasaulinio karo pabaigos) tarptautiniu mastu besirūpinančios organizacijos, 2009 m. inicijavusios projektą „Pusrutulai“ (angl. „Hemispheres“). Kauno bienalė kartu su dar keturiomis Europos institucijomis yra šio projekto partnerė, įsipareigojusi tarpkontinentinio (Vakarų Europos ir trečiojo pasaulio šalių) bendradarbiavimo metu gautomis žiniomis ir praktikomis dalytis vietos kontekste. Jaunuoliai įsipareigoja kitiems, o mes tik išlošame, nes Kaunas pasipildo naujais renginiais. Taip birželio 11–13 d. po įvairiausias miesto vietas išsiabarstė projektais „Būti-čia“.

Paryžiuje prisiklausė teorinių pranešimų apie lokalios, tarptautinės ir tarpkontinentinės migracijos privalumus ir pavojus bei su jais susijusias ekonominės ir politinės pasekmės, Kaune projekto dalyviai išgirstas žinias sugalvojo mums persakyti siek tiek priimtinės formos. Nei teorinių paskaitų, nei nuobodžios statistikos, nei plikų faktų niekam neteko klauštis. Tiesa, vienas toks bandymas buvo, tačiau nei laikas, nei vieta jam nepadėjo. Šeštadienio vakara kavinės „Sklautas“ Rotušės aikštės terasoje pristatyta VDU sociologijos doktorantės, atliekančios tyrimą darbo migrantų mobilumo tema, Ingridos Celešiūtės bei imigrantų integracijos aspektus Lietuvoje ir užsienio šalyse tiriančios Ramunės Kaminskienės paskaita „Šiuolaikinė Lietuvos emigracija:

VDU judesio teatras apie sukrautus į lagaminus žmonių gyvenimus.

„Saulės broliai“, kartu su savo instrumentais labai bijoje lietaus.

problemų ir iššūkiai“. Nors renginio metu ketinta neformalioje aplinkoje ir neformalio būdu pristatyti visuotines migracijos aktualijas, kavinės lankytujoms tą dieną futbolo rungtynės pasirodė svarbesnės. Kiekvienam savos problemos. Galų gale migracijos tema sporto kontekste dabar ne tokia ir nesuprantama.

Tiesą sakant, migracijos kontekstai gali būti patys įvairiausi. Kaip teigia renginio organizatoriai, jiems jie suprantami tiek fizine, tiek emocine prasme. Birželio 11 d. nuo 13 iki 16 val. apie migraciją postfilosofiškai, tačiau netiesiogiai, kalbėjo Tadas Čapanauskas (kitaip – Keliaujantis Tadas) ir gruodisguma, iš Laisvės alėjos 97-ojo namo balkono ekrane demonstravęs savo asketiškus videovaizdus. T. Čapanausko tekstas visuomenės link keliao keliais etapais: iš pradžių buvo skelbtas spaudoje, interete, vėliau – balkone, o tada iškeliau iš kitus renginius. „Poetinis polėkis smegenų raukšlėse, laisvė, laimė... Norime būti Laisvi ir Laimingi. Tačiau laimės nėra niekur kitur. Ji čia pat. Būti čia nėra sudėtinga, reikia Tai pastebeti. Būti Čia. Reikalingos pastangos ir kasdieninės pratybos. Kainuoja. Moki Laisvės kainą, nes suvokimo perspektyva neša vis gilyn į „Save“. Savyje Turandži Laisvę, kurios „ne-tenki“. Keičiasi pati kokybė. Pamatai, kad Laisvę/Laimę atsiranda tiesiog iš „niekur...“ – mikrofonas plyšojo savęs netausodamas, tačiau vaizdas išsiliejo ir beveik pranoko karštos dienos šviesoje. Gali būti, kad tame pačiame karštyje ištripo ir praeivū dėmesys tokiam ne itin

kasdieniškam reiškinui. Net keista, bet akis į balkoną pakėlė labai jau retas praeivis. Kaip visada, aktiniai buvo socialiniu savo gyvenimo aspektu „normaliai“ visuomenės daliai įtartini žmonės, kurie dažniausiai jau būna emigravę į savo vidines teritorijas ir palikę vi suomenės užbrėžtas ribas, tačiau dar neatbukę nuo šiandieninės „technikos stebuklų“. Gali būti, kad jiems tai buvo vienintelė dienos pramoga. Kažkodėl daugelis kitų praeivų, atakuojami socialinio meno, dažniausiai jaučiasi neįjaukiai, lyg puolami. Gal jo formos ir turinys neatitinka statistinio gatvės praeivio mentaliteto, kuris ir yra pasirinktas taikiniu.

„Savaitgalio renginių ciklotiksas – meninėmis ir kultūrinėmis praktikomis, viešomis diskusijomis ir renginių aktualizuoti globalios migracijos problemas lokaliamė kontekste. Taip pat siekiama suteikti žiūrovams galimybę tris dienas keliauti po pasauli, neįvykstant iš Kauno; migruoti, būnanti Kaune“, – teigia organizatoriai, i pagalbą pasikvietę savo pažiūstamus menininkus. Programą užpildė parodos, koncertai, šokio teatro pasiodymas, pristatymai, vakarėliai, aitvarų kūrimo ir leidimo iškyla.

Toma Švažaitė, atsakinga už renginio informacijos sklaidą, prisipažino, jog tokiu margu ir gana plačiu renginiu yra patenkinta. „Mes, visi penki važiavusieji į Paryžių, galėjome organizuoti atskirus renginius, tačiau tokio ryškaus savaitgalio ir šventiškos nuotakos nebūtume sukūrė. O ir šiaip mūsų komanda prasiplėtė, atsirado naujų pažinčių ir idėjų ateicių.

Garsinė ir „batikinė“ Agnės Dragūnaitės migracija.

Tikiuosi, su jomis galésiu prisidėti prie artimiausios grupės, kuri grįž iš Paryžiaus po kitų mokyti“, – išpūžiai dalijosi Tomai. Buvusiose „Pramprojekto“ erdvėse taip pat pristatyta jos fotografijų paroda „Prieš prasidedant liečiaus sezonui“, kurioje Indijos kasdienybė atsispindi autorės akimis. Tiesa, asmeninio požiūrio raiška, kurią jaunoji menininkė ypač deklaruoją fotografijoje, nėra jau tokia lengva užduotis. Ypač kai tuuri sutilpti į reportażinės kelionės fotografijos rémus. Tačiau kelionė tikrai įvyko.

Rūtos Taraškevičiūtės kelionės kryptis buvo priešinga. Kauno miesto muziejuje fotografijos ir videoparoda „[inter]VIEW“, kurioje per kalbinamą pašnekovų portretus (foto) bei tekstus (video) atsiskleidė Lietuvos imigrantų kasdienybė, buitis, jausmai ir pasaulėžiura, pristatė autorė, susipažinusi su ne vienu dabar Lietuvoje apsigyvenusių. Parodos herojai: tango entuziastas Juanas Eduardo Gimenezas, Edas Carrollis – meno projektų vadovas iš Airijos; Ken-saku Shioya – fotomenininkas iš Japonijos; Antje Johanningas – Vokietijos akademinių mainų programos lektorė ir kiti daugeliui kultūra besidominčių pažiūstami žmonės.

Asmeniškumą, asmeninių patirčių temą tame pačiame muziejuje pratęsė Vaidas Misiūnas su videodarbu „Mano tévai emigrantai“. Nors menas visada yra ir buvo asmeniškas, tokia aštria forma gal kiek vulgarizuojamas ir priartinamas tiesmukai, ribotai socialinės akcijos stilistikai.

Tiesa, projekte visai netrukė švelnių, išprastų ir net naivokų meno formų. Penktadienio vakarą labai jaukiamė P. Stulgos liečiuvių tautinės muzikos instrumentų muziejaus kiemelyje po pušimis šoko VDU akademinių judečio teatro trupė. Nors renginiui padiruošti organizatoriai turėjo tik gegužės mėnesį, akademinis VDU jaunimas sugebėjo parengti būtent jam skirtą jūdesio spektaklį. „Atskleidžiamas nuoširdus ir gilus požiūris į vidinę migraciją – tai yra tam tikrą vidinę būseną (mintis, abejones, svarstydamas apie migracijos būtinybę / galimybę / (ne)išvengiamybę), pasta-

raisais metais apnikusią daugybę tautiecių“, – mintys, kurias lydejo naivios studentiškos improvizacijos, siek tiek netvirti judešiai, tiesmuki simboliai, tačiau labai šiltas studentiškas nuoširdumas. Vėliau jį dar labiau įkaitino „Saulės broliai“ – Saulius ir Donatas Petreikiai, koncertavę prieš prasidedant lietuvi. Trimitas, banskuri, įvairiausios fleitos, dudukas, gitara ir švelnūs balsai skleidė itin subtilias garsų vibracijas, o joms pritarė krintantys pušų kankorėžiai. Vakaras, visų žiūrovų ir organizatorių nuomone, savo paaprastumu ir nepretenzingumu pelnė projekto lyderio laurus.

Jo kontekste šalčiu padvelkia Vaidos Tamoševičiūtės performansas „Tuoj grįšiu“, kurio atspirties tašku pasirinktas Justos Venslovaitės tekstas „Mano benamis šuo“. Tekstas ant kūno – ne nauja tema, ypač pasaulio kinematografinioje, čia bent jau Peterij Greenaway'ų pranokti tikrai sunku, todėl ir dėmesį sukaupti susirinkusiesiems senajame „Lituanikos“ batų fabrike buvo gana nelengva. Daugeliui šis priešmirtine agonija alsuojančios pastatas atrodė įdomesnis už ekrane ir laike lėtai slenkantį vaizdą – lūpų dažų „randus“ ant kūno paliekantį tekstą. Intymu, drąsu, tačiau...

Vėliau į fabriką vėl atkeliau Keliaujantis Tadas ir savo tekstą „išsaukė“ kartu su „Laisva struktūra“.

Na, o sekmadienį sugadino lietus. Čia jau nieko naujo. Lietuva. Ne pirmas kartas, kai oras visiškai objektyviai lemia su juo tiesiogiai niekuo nesusijusius reiškinius. Santakos parke, kuriame susirinkusiu laukė aitvarininkų klubas, pasiruošę juos leisti net per didžiausias meteorologines katastrofas, mokė pasigaminti ir dangun skraidinti tailandietiškus, kiniškus, malaizietiškus, indiškus ir kitokius aitvarus. Nors purškė lietus, aplinkui išivyravo šiokia tokia „aitvarinė migracija“. Visai šalia – ir Agnės Dragūnaitės instrumentinė emigracija į muzikines platumas. Keičiausiai instrumentai iš įvairių šalių pakvietė į trumpą kelionę. Taip ir visas projektas leido pasijusti kitur. Sveiki sugrižę!

Autorės nuotraukos

Adskio krislas

Daug metų gyvenome ne savo

Gyvenimą – ne savo protu.

Maskvos parankiniai mus taip dresavo,

Kad prisiminus vis dar koktu.

Petras VENCLOVAS

1980-ieji. MOCARTAS

Zenono BALTRUŠIO
nuotrauka

Éjai sniege pramintu siauru taku; retkarčiais praleisda vai sutiktą žmogų, net nemégindamas žvilgtelėti jam į veidą, nes tamša visus suvienodina: virus ir moteris, senus ir jaunus, didelius ir mažus. Iština veido bruožus, išlygina raukšles, ištiesina kumptelėjimą; lieka tik abstraktus žmogaus pavidalas, kuris skiriasi, tarkim, nuo laukinio žvérės silueto. Tu ir nesitiki miese te sutiki žvérę, nors jau velyvas sausio vakaras, o praevių – tik vienas kitas.

Vyriausiojo brolio kambario langas septintame aukšte ryškiai apšviestas; kiti du – svetainiés ir miegamamojo – blyksteli ir vėl dumsuoja, tarsi po juos kažkas vaikščiotų su žvake rankoję. Prieš valandą brolis paskambino ir pasaké, kad mirė jo uošvis. Astma, bronchitas, gal ir plaučių uždegimas. Kadaisė buvo buhalteris, o dabar varė aštuntą dešimtį; žinoma, dar galėjo gyventi. Šiek tiek pažinojai ji: tvarkingas nuobodus senis, žilais ūsais, nuolat krenkščiantis, dažnai nepatenkintas, gal – kad niekas neįsklausė į jo patarimus. Be abeo, pikta, kad žentuo šeima nepaikojo protinges nuomonës; dabar patys žinokite, gyvenkit be manęs.

Liftas, sakytm, jau laukė: vos spustelėjai mygtuką, émę ir atsiivérė. Ne kažin ka galėsiu padėti broliui, galvojai kildamas aukštyn, jų giminėje pakankamai šviesią galvą. Ir praktiskų. O tu gerokai sutrikęs: net ir tolima mirtis pribloškia, aidū aidais kartojasi mintyse.

Mergaitės miega, brolién su motina nakvos Palemone, kur rytoj pašarvos mirusij; užuojaud pareiškei tik broliui. Jo mažytis darbo kambarys prirūkytas iki mélynumo; paprashi atidaryti langą. I viðu plūstelėjo žemos oras su retomis snaigėmis. Šnekėjotės apie ši bei ta, bet tau kažkodėl atrodė, kad už durų, koridoriuje, stypso brolio uošvis; kosi į sau, veidas raukšlėjasi ir niaukstosi, nes jūsų kalbos nekonstruktivios, pasklidos, neaiškios. Brolis yra popierių žmogus, jo darbo stalas nuklotas stampia rašysena primargintais ir pustučiais lapais.

Pagaliau pasaké, kam kvietė ateiti: tau teks pasirūpinti duobe, gal išpräšysi gražesnę vietą Romainių kapinėse. „Ką ten suprasi viduržiemij, – dvejodamas tarei, – kai juoduojai medžių šakos, o pusnys kopia viena per kitą.“ – „Vis tiek, – paprieštaravo brolis, – reikia, kad ten apsižvalgytum, pasikalbétum su administracija, ji priukliai žino, kas ir kaip, padarytum respektabilius žmogaus išpūtį; jeigu matysi, kad nenoriai šneka, kyštelėsi į kisenę. Išlas storas, kažin kaip sekis kasti? Gal reikės duoti ir duobkasiams?“ Ir pastumė tau dviešimt penkis ir dešimt rublių: „Duobkasiams nupirk savo nuožūtura, o už kitus „patepk“, ką reikės.“ Tu žinai, kad nemoki bendrauti su tokia žmonių kasta, kuriai reikia kišti į kisenę arba skalabysti buteliais, tad nejučiom suinksti, nes esi prievertaujamas, taciau neisdristi atsisakyti. Reikėjo tam nelaimėliui iškeliauti į „geresnį pasauly“ sausio mėnesį, galėjo palaukti bent jau pavasario.

Viskas lyg ir aptarta, išėjai į koridorius, apsiavei batus, apsirende paltą, o ieškodamas kepurės tarsi netycia paklausei: „Kas ten blykčiojo svetainėje ir miegamajame?“ Brolis nesuprato, ko nori, apie kokį blykčiojimą kalbi. Emei aiškinti, kad, kūprindamas iš tamšos, matei tuose kambariuose ūmū švystelėjimą, lyg kas prieit prie lango su žvake ir vėl nusigrežtų.

„Gal as ten vaikščiojau“, – atsainiai tarė brolis, tačiau toks paprastas paaškinimas tavęs netikino. Argi galima lyginti elektros šviesą su žvakės liepsnelės šoktelėjimu?

„Ar nori paklausyti, kokią muziką leisime prie karsto?“ – regis, tik dabar prisiminęs paklauso vyresnėlis. „Pagrabinės giesmės“, kaip vadinais gedulingą muziką, nelabai tave domino, be to, čia pat vidurnaktis, metas trauktis į namus, troleibusai turbūt nebevažinėja, teks kinkuoti pėsciomis. Brolis žengtelėjo į kambarį, iš ten pasigirdo prislopinta muzika; nesiklausė jos, nes jau déjaisi ant galvos kepurę.

Staiga krūptelėjai, tarsi kas būtų smailia adata bakstelėjės į paširdžius. Sopėjimas slenkia į viršų, plinta po visą krūtinę, gniaužia gerklę, vos pajégi alsuoti. Kas tai yra? – nesuvokė valandėlę, tavaruojančiomis akimis stebelydamas į virpančius pirštus. Šiurpuliukai bėgojo per nugara, ausyse spengė; melodija kopija aukštyn, nelyg žvakės liepsnelė, kuri tuo pat atitrūks nuo dagčio. Neaugi muzika, „pagrabinė giesmė“? O taip, bet visiškai kitokia, kokios niekada negirdėjai. Arba praleidai pro ausis. Kyla ir kyla, atrodo, tam nebus baigios. Nežemiški garsai, nepritaikyti klaustyti žmogui? Žmogaus ausai, jo praktiskam protui. Skverbiasi į viðu, veikia fiziologiskai: gnuždo, verčia trauktis, kūprintis, nusižeminti, bet ūmai kilsteli širdi į viršų, žadina orumą ir pasididžiavimą.

Nejučiomis grižai į kambarį. Létai sukosi juostinio magnetofono diskai. Negi iš tokios primityvios dėžės gali rastis tokia dangiška muzika? „Kas tai?“ – paklausei brolio. „Mocarto „Requiem“.

Valandėlė stovėjai, paskui atsisédai, atsigestei paltą, pasidėjai kepurę. Instrumentų garsai, solistų ir choro balsai traukė tartum magnetas. Ar kada nors patyrei tokį grožį, žmogaus garbinimą, o kartu jo nuvainikavimą, pri-lyginimą žemės dulkei? Skaudus ilgejimasis galingesnio už save, tobulesnio, teisingesnio; verksmas ir atsišveikinimas, apraudojimas ir susitikimo viltis, maištas ir tylus nepriestaromas.

Émei galvoti, kodėl anksčiau negirdėjai šio Mocarto kūrinio: jo netransliuodavo radijas ir televizija, tavo démesio nepatraukdavo koncertų afišos, skelbiančios gedulingų mišių atlilikimą – nesvarbu, kieno jos būty: Verdžio, Berilio, Kerubinio, Kabalevskio? Tau pakakda-

vo konkretių mirčių gyvenime? Netikėjimas dievo-žmogaus kančia ir prisikėlimu, Paskutinio teismo diena, neaiškus santykis su krikščioniškuoju Dievu? O gal viskas žymiai parasciai: labiau domejaisi literatūra, kinu, tapyba, grafika – regimaisiais vaizdais, o ne garais? Lankei dailės parodų atidarymus, klauseisi kalbu, smalsiai apžiūrinėdavai eksponuojamus darbus, kartu su visais gerdavai vyną, pažinojai kelis šios srities menininkus. O muzika? Kartais neatidžiai pasiklausydavai Čiurlionio, Naujallo, Čaikovskio, Šostakovicius, Chačaturiano, Prokofjevo, dar Dunajevskio bei Muradlio, ir to visiškai pakako. Iš muzikos nelabai ko daugiau ir tikėjaisi. Kad supurtų, priverstu pajusti ką nors panašaus į nesvarumo, sumaištis būseną? Keista, bet prireikė trisdešimt penkerių gyvenimo metų, kad galiausiai iš tikrujų išgirstum Mocarto „Requiem“. Tačiau taip atsitikito.

Žinoma, buvai girdėjės ar kur nors skaitė legendą apie Judojų svečią, visą tamsią apsi-remus, kuris vieną lietingą rytą pasibeldė į Mocarto namų duris ir užsakė „Requiem“; studijų metais buvai išmokęs kelias Vinco Mykolaicio-Putino eilutes: „Paskutinę naktį žvakę / Man jau švesti atsisakė. / Kitko nieko neprashau – / Sau tą „Requiem“ rašau.“ Bet ar mažai apskaičiusio, šiek tiek praprurusio inteligenčio atmintyje susikaupia dalykų, kurių gali niekada neprireikti vis labiau buitėjančiam gyvenime?

Vis dar sėdėjai su paltu, apsimuturiavęs kakla šaliku, beveik nekrustelėdamas, panirę į garnų ir balsų laviną. Brolis kažko klausė, bet tu neatsakei; gestu parodei, kad neiš Jungtų magnetofoно. Tau nerūpėjo, kad lauke sausio viduraktis, kad sninga ir blaškos vėjas; tas kitas pasaulis, kurį atvėrė „Requiem“, nugalėjo tave, apstulbino, sukaustė: buvai pažemintas, bet kartu ir išaukštintas, paniekintas, bet ir priekeltas.

Kol galiausiai pasigirdo „Dies irea“ trimių garsai, būgnų ir timpanų dundėjimas, galingas ir rūstus choro giedojimas.

Nejučiomis atsistojai ir, tvirtai spausdamas rankose kepurę, pirmasyk po daugelio metų nulenkei galvą. Net pats nežinodamas prieš ką. Tikriausiai labiau prieš Mocarto genijų, meno galybę, o ne prieš Sédintijų smaragdo soste, kuris Paskutinio teismo dieną negailestingai svers mūsų širdis.

Be žodžių atsišveikinai su broliu, neatsigaudamas, vis dar sutrikęs, atakuojamas prieštarangų jausmų ir minčių.

Lauke iš tiesų, pasak Puškino, „vėtra kėlė puotą“; takas, kuriuo atėjai prieš porą valandų, buvo užpustytas, sniegas lėkė sūkurais, vėjas staugė ir cypė, pasiklydės tarp namų, virpindamas langų stiklus. Žingsniavai susigūžė į paltą, sukančės dantis, kaskart užlipinamomis akimis. Kartais tame gamtos siu-

me išgirdavai sopulingą „Lacrimos“ smuiko melodiją, vis kylančią ir kylančią aukštyn. O kai išeidavai į atvirą vietą, imdavo dundėti būgnai ir timpanai; kol braukdavai nuo veido sniegą, ausyse sugausdavo slopus balsas: „Voca me cum benediktis!“

Staiga smigtelėjo skaudi mintis: norėčiau, kad ir per mano laidotuves skambėtų tokia muzika ir tokie balsai. Taurai, sukaupтай, precižiškai. Galingai it dangaus perkūnija ir tyliai – lyg žolės šlamėjimas vėjyje.

Kai jau ižiūrėjai pūgoje niūksancius savo namus tamsiais langais, smegenis émę gręžti ikyri mintis: kam šis iškilmingas „Requiem“ tokiam pilkam žmogeliui, buvusiam buhalteriui, gumelėmis parištomis per ilgomis rankovémis, su juodais lopais ant alkūnių, niurzgliam, nepatenkintam, bandančiam kitiems diktuoti savo valią? Jis gal net nenorėtų tokios muzikos, jam gal pakaktų priegiesmiu kalbamų poterių? Nors ir nebuvo pamaldus, bet gal tikėjo Dievą, tad Mocarto rūstus ir gaivalingas „Requiem“ jam pasirodytu pragaištingai pasaulietiškas? Tokį kūrinį gali suprasti tik didžios dvasios žmogus, kuris...

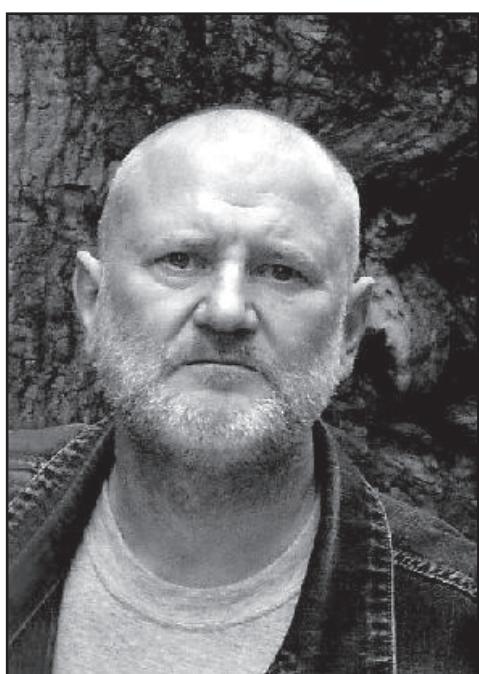
Toks kaip tu, ar ne? – staiga nusišaipai iš savo puikybės, besiveržiančios pro sąmonės kraštus. Manai, esas išrinktasis, o visi kiti – minia, pilka masė? Kas esi iš tikrujų, kuo geresnis už buhalterį su gumelėmis parištomis rankovémis? Kur tu čia ižiūri skirtumą? Kuo esi artimesnis ar meilesnis Dievui, jeigu Jis apskritai egzistuoja? Juk, pasak Vinco Mykolaicio-Putino, Mocartas rašė „Requiem“ savo genijui, nujausdamas mirį. Ir tikriausiai maste apie žmoniškosios gyvybės trapumą, kad ir kokia ji būtų. O gyvybė negali būti didelė arba menka; ji nematuojama žmogiškaisiais mastais.

Mocartos kūrinys išjudino tavaji ego, jau susitaikius su tikrove ir kasdienybe. Vėl pašoko noras būti didesniams, aukštesniams už kitus. Kad galėtum žiūrėti į aplinkinius iš aukšto? Bet juk „Requiem“ byloja visai ką kita: prieš mirčių visi esame lygūs. Argi Jame glūdintis grožis, harmonija, didybė, begalinė emocijų skalė – nuo švelnaius lapo virpėjimo vėjyje iki Paskutinio teismo dienos rūstybės ir dantų griežimo – gali supriešinti žmoguje snaudžiančius menkumą, o kartu puikybės pojūcius? Ar grožio suvokimo laipsnis gali dalyti žmones į pilkuosius ir tauriuosius?

Kopdamas laiptais į ketvirtą aukštą, nejučiomis uodei skurdžios būties kvapus ir visai nenoromis prisiminei, kad rytoj teks derėtis su kapinių administracijai ir duobkasiams, nuolankauti į jems, klausytis jų šiurkščių žodžių, nepastebėti suktų žvilgsnių, pirkti degtinę, kad būtų iškasta reikiama gylio ir pločio duobė, nes į ją guls Mocarto „Requiem“ pagerbtas, apverktas ir iškilmintas buvęs buhalteris. Niekuo ne geresnis ir niekuo ne blogesnis už kitus žmones: valdžios bonzas, karos vyrus, menininkus, elgetas ir benamius. Statistinė vidutinybė, ir tiek.

Nors neįtikėtina, bet sakoma, kad Wolfgangas Amadejus Mocartas buvo palaidotas bevardžių vargšų kapinėse. Tikriausiai prie karto negrojo ir negiedojo į iškilmingojo „Requiem“. Na ir kas, kad jis buvo Austrijos imperatoriaus rūmų kompozitorius? Mirtis retkarčiais pajuočia: ramiai pastumia į šalį šio paulilio didžiuosius, o išaukština žvériškų instinktų valdomus galvažudžius, valdžios troškusių piktadarių, sukčius ir tamsiasielius žmogėnus, nesugebančius suvokti nusizeminimo didybės ir apgaulingai įgytos šlovės menkavertiškumo.

2009

Autoriaus asmeninio archyvo nuotrauka

Algimantas LYVA**Pasenusi dabartis**

prie centrinio knygyno
vis dar stovi pažįstami namai
gatvė laukia griuvėsių
prospekte jau nėra
gazuoto vandens automatų
baltos sniego dietos
tik žiemos spalva
po trijų valandų
anksti ryte sukausk troleibusai
užges cigaretė
duobėtoje peleninėje paslys tuščia stiklinė
lūš šlapia degtukai
apsvaigės nuo dūmų įbrisiu į tuščią kambarį
piešti langą be grotų

Garlaivis

sekluomoje suklupo sužeisti debesys
dvejoja bevalis tiltas
i krantą brenda paskutinis garlaivis

Uostas

šile uogų uostas
dūzgia alkani uodai
voras ilgisi žiemos
ir kerta musei galvą

Radijas

naktį vėjas ijungė seną radijo imtuvą
užgeso žvakė
tuščios sienos neišgirdo mano dainos

Galerijoje

senka vanduo
pasemtas iš bet kur
aukso rėmams meldžiasi teptukai
kviečiau varnas suniokoti paveikslus

Nakvynės namai

karčius dūmus traukia kaminai
džiūsta neatrietkas dangus
ménulis kviečia varnas į puotą
nedaug beliko sapnų
tik gyva duobė

palangės gélés
ir sudrėkės šaligatvio sausainis
siūbuoja kiauros lėkštės
dūžta arbata
be metalo rudo
gerklėje dygsta alaus kamšteliai
kalasi vilko ilty

Spalvos

gelsta debesų dantys
ugnies kvapą geria žolę
šukės pakrantėje žvejoja šalną
i véjo pusę linksta tuščios šakos
tenka pabusti iš karto
ruduo randa ir praranda spalvas

Laisvė

langą ryja siena
palei stiklą slysta musé
plazda ruduo

Puota

dangų apsémė lietus
piliakalni paslėpė migla
neliko vietos net vilko pédai
kaukia lauko akmuo
atviri žolės vartai
dievai geria rasą
visa erdvė priklauso vėjui

Veja

rasoja tvorų šešeliai
neišgalsta dirvona rieda vėjas
pjaudamas pavépusią žolę
toliau nei paukščiai
nutolo žvilgsnis
nebematau savęs

Migla

banguoja smaluota valtis
už borto balta žuvédru žiema
linksta buré neišgaledama pakelti ruko
migloje gaudau vėja
geriu vandenė iš upės

Laida

pamečiau irklą
vėtrungės sparną
bangos išmetė Saulę į krantą
liepsnoja debesys
sunku kopose užkasti šviesą
smėlyje palaidoti savo šešelį
galii apgauti tik kapinių sienas
paskęsti šaltame ménulio ekrane

Vynas

griežia lubų tinkas
žiūriu pro iškultą langą
už durų šoka laiptų šešeliai
ménulis tiesia sienoms kelius
i nakties bedugnę
užkimusią tytlą
ištroskės snaigiu
laku baltą vyną
pigų sapnų rudens

Vilnius, 2010 m.

Cherchez la femme, arba kur dingo Mūza?

Gintarė SVETLAVIČIŪTĖ

Kiekvieno rašytojo tyko spastai – tapęs žinomėsnis, jis virsta kultūriniu reiškiniu. Kultūriniai reiškiniai meno ir žaidimų išalkusios liaudies ypač laukiami. Nesvarbu, ar rašytojas kuria gerą literatūrą, ar pasi-parisuoda mokančiai auditorijai – *sutvėrimas*, pavadinimu Kultūra, tampa savišvietos geidžiančių masių auka.

Kaip papirkti ir sugundyti (ne) tikinčiuosis ir (ne) skaitančiuosius?

Gundytis, gundymas, pagunda – gr. k. *peiradzo* – kreipti žmogų nuo teisingo kelio ir išmenginti jo jėgas bei ištikimybę. Gundymo, pagundos konotacija randasi tuomet, kai išbandymas lydimas piktų kėslų – žmonės kartais gundo Dievą, mėgindami Jo galybę ar didybę. Antikos mitas apie Trojos karą atskleidžia senovės didvyrio Pario išmintį ir jo pasirinkimą – jei jis būtų priėmęs teisingą sprendimą, Troja būtų išlikusi. Tačiau jų sugundė moteris – graužuolė Elena. Gundymas ir pagunda, įsikūnijęs moters figūroje, ilgainiui taps iškreiptu, lyčių skirtumus lemiančiu archetipu.

Renesanso laikais susiformuoja gajūs moters vaizdiniai, atkeliauę iki postmodernių masinės kultūros ir jos produkcijos laikų. Moteris – stebimas objektas, vyras – kuriantis subjektas. XIX a. kapitalistinėje visuomenėje stebimo objekto modelis keičiasi: vyras tampa kūrybiui genijumi – buržua, moteris – ekonomišku, seksualiu, jusliu jaunos darbininkės kūnu.

Šiuolaikinės kultūros ir reklamos eksperitas Sutas Jhally's pažymi, kad moters vaizdiniai pasitelkiami kaip masinanti, gundanti priemonė, paprasčiau – jaukas, masalas. Iš šios kultūriškai angažuotos regimybės lauko dingssta grynoji erotika – laisvės, ekstazės, energijos, kūrybingumo jėga, įgalinant veikti, kurti, augti, keistis ir atsiispirti priespudai (Jane Caputi). Masinė erotika tapo kasdiene pornografija – išnaudojimo, sudaikinimo, niekinimo aktu. Toks ribų ir paribių tarp erotiškumo, seksualumo ir pornografijos, nuogu kūno kaip greitojo („fast food“) maisto išnykimas sukelia diskusijų ir klausimų bent vienam kitam, siek tiek nemadingam ir sentimentalai konervatyviam individui.

Ar visa kultūra (literatūra, kinas, muzika) turi vaizduoti kūną, ar gera tik erotiška – kasdieniškai pornografiška meno išraiška?

Kaip nesusigundytis, o gal leistis sugundomam? Kur riba tarp gašaus, pigaus ir nuvalkioto kūno nuogumo bei intelektualios, subtilios erotikos, kaip banalaus gyvenimo prieskonio, „paskoninimo“?

Daugelis teoretikų ir lyčių skirtumų bei vaizdinį šiuolaikinės kultūros fone tyrejų kalba apie išsivysčiusias Vakarų Europos ar užatlantės valstybes, kuriose masės individuų-subjektų kuria, griauna ir reikalauja objektų – meno. Bet ir posovietinėse erdvėse gajus bei madingas kūniškumo reiškinys, telkiantis seksualinio gyvenimo, buvusio tabu, ypatumus, nuogu kūno demonstracijas, saviraiškos per erotiką galimybę.

Ant šio masinės kultūros kabliuko, deja, užkibo ir iš poezijos lauko kuriam laikui pasitraukęs Sigitas Parulskis. Hermafroditas, fikcinis eksibicionistas, vujeristas ir pornografinės literatūros kūrėjas? Greitai jis taps (jei dar netapo) lietuviškuoju Kurtu Vonnegutu ar Charlesu Bukowskiu (turime klasikų, metas įsigytį ir postmodernistų – ką ten vargšas Juozas Erlickas, juk vienas lauke ne karys). Pagyvenęs rašytojas su trenksmu nusprendė grįžti į literatūros areną, gundydamas nuogais

**SIGITAS
PARULSKIS**

Pagyvenės vyrų pagundos

baltos lankos

kūnais, Veneros kauburėliais, gauruotas trikampeliu ir religiškai, ekstaziškai plikomis madonomis: „– tavo krūtyς panašios į dvi voreraites, tupinčias ant šakos.“

Pagyvenęs, bet nenusigvenęs... Kažin. Kažkodėl vidutinio amžiaus krizė galioja ir kūrėjams vyrams, visgi labiau vyrams nei kūrėjams ir ne tik statistiniams stipriosios lyties atstovams (nors ir ši savoka jau baigia pasentti). Galbūt žemiškam vyriokui krizės simptomai lengvesni, bet štai menininkui... Ne išimtis ir S. Parulskis.

Kad�ase Aidas Marčėnas itin taikliai pastebėjo: „Sigitas Parulskis labiau yra vyras. Turbūt labiausias tarp visų Lietuvos poetų. Ir vis dėlto dar labiau – poetas. Vienas labiausią Lietuovoje. O tikri poetai šiek tiek žydrį. Šis žydrumas nieko bendro neturi su vadinamajā vyriška meile. Tiesiog – kažkoks negarbinės, negeras išskirtinumas, Kaino žymė, veik neapibrėžiamas pirmapradės kaltės pojūtis.“ Perskaicius naujausią šio poeto eilėraščių knygą „Pagyvenės vyrų pagundos“ norėtų su A. Marčėnu šiek tiek pasininkyt. Ne dėl S. Parulskio kaip labiau, bene labiausiai vyro, bet kaip vyro – poeto. Jokių abejonių nekyla, kad šis poetas negalėtų būti labiau moteriškas ar labiau „žydras“ rašytojas, bet poetas ir vyras – neatsiejami reiškiniai: asmeninė patirtis, gamtiskasis lyties ciklas ir vyriško gyvenimo tarpsniai veikia ir kuriančiojo, rašančiojo ar tiesiog mąstančiojo darbus.

Gal ir sutikčiai su A. Marčėno požiūriu, kad vyrai poetai visuomet šiek tiek „žydrū“, o šis „žydrumas“ – išskirtinė dėmė, lyg Kaino žymė, nenuplaunama nuodėmė, tad ir S. Parulskis, mėgindamas ją nuplauti (išpirkti), mėgina apgauti ne tik save, bet ir kitus. Pritariu ir minčiai, kad būtent šis poetas – fikcinių apgavystių meistras:

mylék, Dieve, slyvų kisielių –
ir ne tik, ne tik – ir mano sielą

mylék, Dieve, prie kelio ievą –
ir ne tik, ne tik – ir mano sielą

mylék, Dieve, žmogelj mielą –
ir ne tik, ne tik – ir mano sielą

mylék, Dieve, ir mano burną
Kristaus kūno smirdancią urną –
ir ne tik, ne tik – ir mane durną

(S. Parulskis, *Mirusiųjų*, 1994)

Tačiau ne naujausioje lyrikos knygoje, ne tokų pagundų lauke. Taip ir norisi šukelteli: „Nusipiginom, S. Parulski, nusipigynom!“

Jau nuo pirmųjų „Pagyvenusio vyro pagundos“ eilučių poetas žaidžia įmantrū ir šmaikšciai banaloką žaidimą su efekto ištroškusiais skaitytojais: poezijos erdvėje atsiranda labai daug nuogo, pornografiško kūno, o lyrinis subjektas apsimeta esąs ne poetas, bet tik siekiantis ir trokštantis juo būti:

*tavo krūtys, kai išeini iš vonios kambario, –
jeigu būčiau tikras poetas, sakyčiau –
iš alyvų giraitės, – tavo krūtys panašios
i dvi voveraitės, tupinčias ant šakos.*

Tačiau nepamirškime, kad šis jo vaidmuo – trokštančiojo, bet nesančiojo poetu („jeigu būčiau tikras poetas, sakyčiau“), – toks įmantrus, psichologiskai gundantis savo aš ir kūrybinio prado nuvertinimas, sumenkinimas būtent ir suklaidina neįgudus, tik nuogo kūno pasiilgusį skaitytoją, kuris lyrinį subjektą suvokia vien kaip pagyvenusį, statistinį, vidutinio amžiaus krizę patiriantį vyra:

*ir tuomet ten, giliausoje
slėnio oloje suveši, sulapoja
tvirtas kamienas, gyvybės skeptras, axis mundi
sakyčiau, jeigu būčiau poetas.
(...)
dabar paprasčiausiai tiesiu rankas
tavęs link, ir jaukūs
žvéreliai valgo ramiai iš mano
delnų
ir man sustangrėja, tik tiek*

Pilka kasdienybė, efemeriskas pilnatvės ir būties plazdėjimas, susikoncentruoja juosmens lygyje: ką gali religija, menas ir kultūra, ko negali nuogas moters kūnas ir instinktu patenkinimas?

*Dievas ar Moteris, iš esmės
néra didelio skirtumo
ir viena, ir kita reikalinga pasiekt malonumui*

Vyras, moteris, kūnai, tarpkūniškumas ir aistra – suprojektuota, fikcinė gyvenimo idėlė. Skaitant šias S. Parulskio eiles, mintyse suskamba seksualiai laisvų „Doors'ų“, „galabalas“: „Come on, baby, light my fire.“ Bet nebuvome nei „Doors'ų“ tokie primityvūs, néra toks banalus, paprastas ir S. Parulskis. Galbūt šiek tiek sutrikięs: juk kadaise ir jis savo esė „Mieloji, aš padidinau tavo krūtis“ yra „prisipažinės“:

„Mumyse gyvena Kitas. Tai, kas ne mes. Bet labai mums artimas, iš esmės – nieko artimesnio už jį neturime. Bet Kitas. Panašiai kaip jautinis kaspinuotis. Toks milžiniškas trisdešimties metų kriminas su jaucio galva, susirangęs žarnose. Tas Kitas stebi mus, komentuoja. Kartais pagiria, kartais tyciojasi. Vercia kvailai elgtis. Provokuoja ydas ir begėdystę. Skatina siekti malonumą, kuriaiats pats mėgaujasi, o mums leidžia ne visada. Panašiai, kaip Karlsonas, kuris gyvena ant stogo, arba Jėzus Kristus.“

Tas Kitas ir reguliuoja mūsų pasirinkimus, realius, fikcinius gyvenimus, kūrybius posūkius:

*Jėzaus Kristaus tévas grīždavo
girtas namo
ir mušdavo sūnų sunkia
sidabro taurę
per nuolankiai nuleistą galvą
šaukdamas, aš tau, blet, parodysi, kas
čia šeimininkas, tu nuopisa mažas, žinosi,
kas čia pasaulio valdovas, aš tau, šikniau,
parodysi*

*trenkادavo iš visų jégų užsimojęs
(...)
téve, atitolink šią taurę*

Erotiskai religija kvepiančios S. Parulskio eilės tarsi suponusoja sadizmo tévo Markizo de Sado mintis: „Mes privalome mylēti dievą ne todėl, kad jis to reikalauja iš mūsų, o todėl, kad jis be galio geras. Bijoti tereikia žmonių ir jų sukurtų įstatymų, nes jie būtini visuomenei, kuriai mes visi priklausome. (...) Kokia beprotybė manyti, jog dievas sukūrė mus tam, kad mes elgtumėmės priešingai prigimčiai, kad patirtume šiame pasaulyje nelaimės, kad atsisakyti visko, kas stiprina mūsų jausmus, patenkina poreikius, pagudžia liūdesyje.“

Tačiau ir šis nesipriesinimas prigimčiai neatneša prasmės ar pilnatvės. Net jei mu myse ir glūdi Kitas, gyvenimą per kūrybą įprasminančiam žmogui visa realaus ir fikcinio gyvenimo reikšmė susikoncentruoja kūrimo procese, dialoge su įkvėpėja – Mūza. (Su)gundyti moterį – viena, bet pavergti, prisikvesti ir nuolatos jausti Mūzos geduldingumą – tai ne Seime kiurksoti. Menininkui Mūza vertingesnė nei jo paties gyvenimas, jo kūriniai, kritikų liaupsės ar raudonos rampos šviesos.

Bet kaip tą pagundą atrasti, pajusti, išjausti ir įgyvendinti? S. Parulskis sugundo skaitytojai ir apsuka jam galvą erotiskais, pornografiškais nuogo kūno vaizdiniais, bet tai tik žaidimas. Žaidimas žodžiais, tyla, sintakse. O Mūza taip ir lieka nebyli, nepasiekama:

*Supratau, kad siaubingai noréčiau daryti
tā pati –
Ištvirkauti metaforų glėbyje*

Netikiu, kad apgavęs patiklų skaitytojai S. Parulskis įgyvendina tai, ką įgali išreikšti jo poezija. Šis autorius – gilus, liūdnas ir tuo pat metu sarkastiškai, groteskiškai nebylus lietuvių literatūros veikėjas. Apie jo poezijos knygą A. Marcénas yra sakęs: „S. Parulskio poezija gimsta labiau iš tylos, nei iš triukšmo.“ Labiau iš meditacijos, vidinio monologo su savimi, aplinka, būtimi ir Dievu. Būtent skoningai jautrus nihilizmo ir apatijos dvelksmas leidžia išgirsti tikrajį, provokuojantį S. Parulskio balsą:

*esu tik šešėlis, sėdžiu prie Hado vartų kartu
su pasipūteliu Odisėju
ir pasakoju savo nuoskaudas viskam
abejingai tévo šmékla
kuri retkarčiais güsteli į mane pelenų véju
ir šnabžda
sūnau, užuot kalbėjës nesąmones, įpilk man
nors lašą gyvybës
baisiai troškina šítą
sušiktoj amžinybës skylej*

„Negaliu teigti, jog Šventajį Raštą taip prasta prilyginti žurnalams su nuogomis bobomis, bet tai, jog man iš esmės visuomet rūpejo tik Dievas ir moteris, yra tiesa. Dvi temos, kuriomis viskas prasideda, iš kurių viskas atsiranda ir kuriomis viskas pasibaigia“ (S. Parulskis).

Tik kur šikart dingo Mūza?..

Kažkodėl skaitant paskutines rinkinio „Pagyvenusio vyro pagundos“ eiles skamba legendinės atlikėjos „Sade“ dainos žodžiai:

*Now you're gone, I can't move on
And I miss you, like the deserts miss the rain
And I miss you, yeah, like the deserts miss
the rain, i miss you.*

*Sigitas Parulskis, *Pagyvenusio vyro pagundos*. – Vilnius: „Baltos lankos“, 2009.

Apžvalgos ratas

Saulėgrąžų spjaudymas

Valdemaras KUKULAS

Eugene'o Ionesco „Rasti užrašai“ (balandžio „Metai“) originalo kalba buvo publikuoti prieš keturiadesimt metų, o rašty dar dešimtmečiu ar dviem anksčiau, todėl jo įžvalgas įdomu skaityti dėl kelių priežascių. Pirma, galima dar kartą įsitikinti, kad meninės negalios ir suklesėjimo periodai cikliškai kartojasi kas tam tikrą laiko atkarpa, ir, atrodo, visai nesvarbu, apie kokios kultūros – didelės ar mažos – saviraidą kalbésime. Antra, apie avangardo išsisémimą ir būtinybę angažuotis byloja vienas radikaliausią avangardininkų, vadinas, ir mes, kai tvirtiname, kad net postmoderniškiausia struktūra turi būti visapusiai suderinta (ir taip ji tampa tiesiog modernistine struktūra), nesame visiškai neteisūs. E. Ionesco pradeda gana tiesmukai: „Man atrodo, kad šiuo metu menas, literatūra, ypač teatras neturi ką pasakyti ir juo labiau negali ko nors mus išmokyti.“ Toliau motyvuoją: „Poezija – oficialioji, populiaroji ar dar kokia nors – paviršutinė, o štampų literatūra – arba ornamenantas, nieko nereiškiančių žodžių žaismas, arba visiems žinomi žaidimai, meniškai apipavidalinta ideologija, tušti sentimentai.“ Ir dar toliau: „Šiuo metu labai domimasi teatrine architektūra ir techninėmis priemonėmis, scenos, projektorių, šviesos mechanika. Net daugiau nei teatru, ir štai labai pamokoma bei daugeliu atveju pateisinama. Raiškos priemonės, forma, technika pranoksta tai, ką jos turi išreikšti.“ Nesiimsiu pristatinėti galimo kūrybos proveržio programą ir siūlomų kelių, nes per prabėgusius šešiasdešimt ar penkiasdešimt metų visos programos, kaip ir dar daugelis kitų, jau seniai išbandytos ir užmirštos; atkreipsi dėmesį tik į tai, kad net salygiškiausio meno astostas teigė, kad „meno kūrinys neabejotinai turi būti gyva konstrukcija, gyvas pasaulis, pasaulis, kuriame gyvena gyvi žmonės ar formos, figūros, mintys, vaizdai, praregėjimai, jausmai, dailkai, ir visa tai jungiasi į nedalomą visumą, net jeigu jis ir néra vientisa logikos bei įprastinio meno mastymo požiūriu, bet turi savo logiką bei ypatingą dialektiką, glūdinčią pačioje tos visumos struktūroje ir realybėje“. Tiesa, nė karto neteko girdėti, kad ir postmodernizmo vėliauvesiai būtų už protestavę panašius teiginius (pagrindinis jų argumentas: jis nusiteikęs prieš postmodernizmą, ir tuo viskas pasakyta), bet praktika daugiau negu balsi, ir šiuo atveju niekaip ne suprasi, ar tariamai išmoktu modernumu pri dengiamas paprastas neprofesionalumas, ar

tiesiog socialiai paskui laisvėjantį mastymą iš savo krantų savaimė bando išsiveržti ir eilėraščio formos bei vaizdo struktūra, ar plūstelėjus tokiai neįmanomai daugybei naujų pardaržių poezijos lauke paprasčiausiai neliuko vietus, ir eileraščiai, kūlversčiais versdamies vieni per kitus, patys save suniokoja, suluošina. Atkreiptinas dėmesys į dar vieną detalę: E. Ionesco tekstas nesuredagotas, greičiausiai net nebuvu rengiamas spaudai, ir tai dar viena jo žavumo priežascių. Bent jau šiandieninėje literatūrinėje aplinkoje atrodo, kad ir pačioje kūryboje, nebūtinai jos refleksijoje, iš klaidos galima tikėtis daugiau, negu iš racionaliai konstruojamos postmodernistinės ar šiaip avangardistinės programos. Užbėgdamas pats sau už akių paminėsiu dvi balandžio kultūrinės periodikos publikacijas, kurias skaitant būtent klaida, nesusipratimas privertė suklusti. Antai Marija Macijauskienė („Literatūra ir menas“, balandžio 9) turėjo nugyventi aštuoniadesimt metų, kad pirmąkart gyvenime padarytų „antipoetinę klaidą“ ir parašytų eileraščį: „Pašiauštas oras su / Kupra iškėlęs asilą / Grasina ir į supynę / Isikirtęs pravirksta / Kaip vaikai lietum“ („2009-ųjų rugėjo - spalio pervašt“). Garantuoju, kad autorė siekė ko kito, o išėjo žavus primityvinius liaudies menininkės paveikslėlius. Antras pavyzdys bus iš „kitos operos“. Išsivaizduoju, kad Rita Latvėnaitė-Kairienė, rašydama savo „Civilizuotas mintis apie karvę. Jėgos aitvarai“ („Literatūra ir menas“, balandžio 16), puikiai žinojo, ką daro. Bet labai gerai, kad tekstas pats pasiglemžė autorę ir jau savarankiškai ją nunešė velniai žino kur, ir išėjo graži, tikrai meniška „nesąmonė“.

Deja, kiti žino, ką daro, ir net labai gerai žino. Man regis, būtent apie juos, o ne apie visuomenės sociumą kalba Arnas Ališauskas, jau minėtuose balandžio „Metuose“ atskydamas į žurnalo anketą: „Beje, yra dar vienos dalykas, kurio negaliu pakęsti – legalizuoto vidutinėbės kulto. Kažkada mačiau televiziujos laidą, kurioje dalyvavo legendinis rusų žurnalistas Vitalijus Korotičius, buvęs „Ogoniok“ redaktorius, ką tik grįžęs iš Jungtinių Amerikos Valstijų, kur skaitė paskaitas būsimiems žurnalistams.

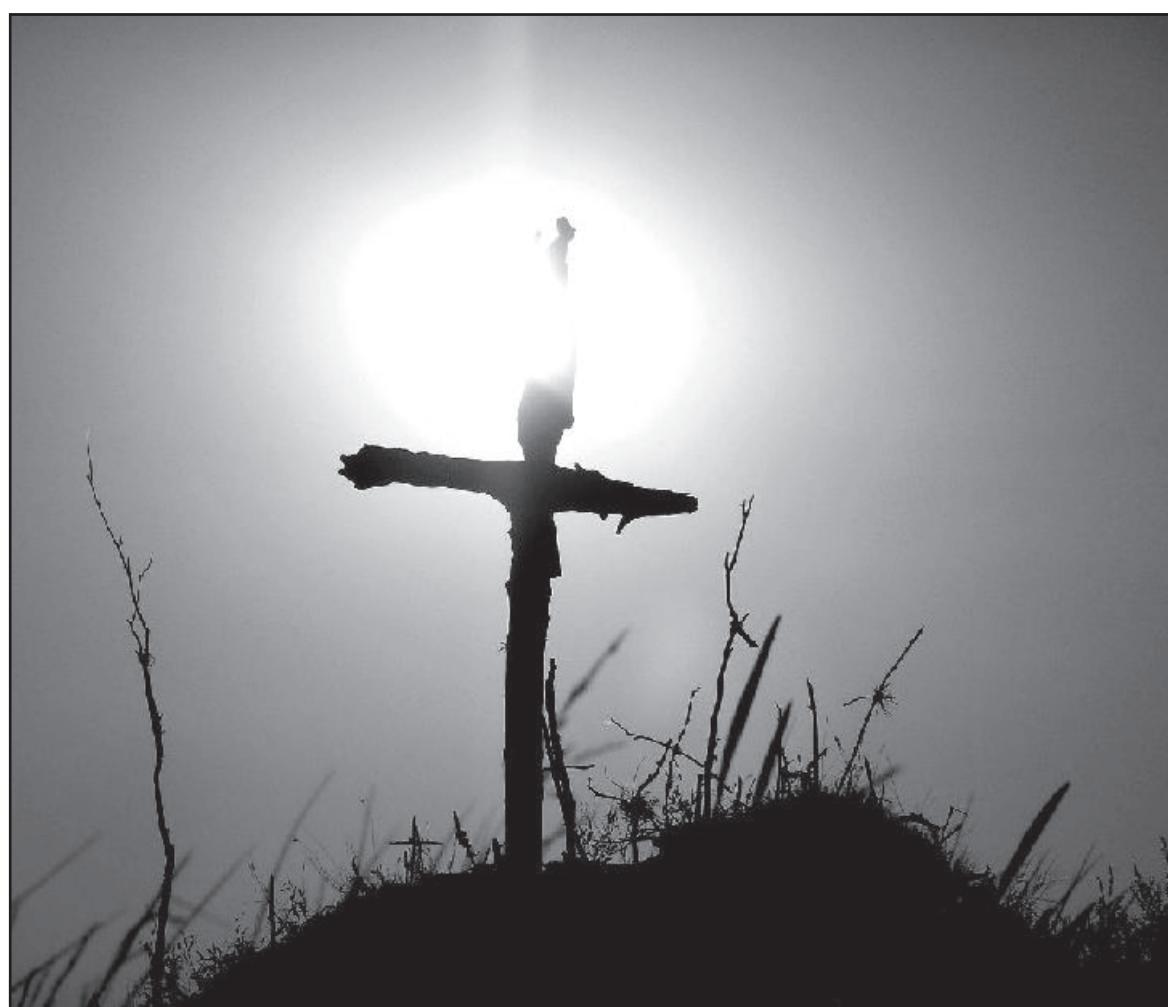
Nukelta į 7 p.

Lina NAVICKAITĖ

Vakarų kultūros saulėlydis. Jau kaži kada nuskambėjusi eschatologiška prognozė, tolydžio prime-nama ir paliudijama vienokiais ar kitokiais gyvenimo ženklais. Panašu, kad mums ištisies tekės ilgo vakarėjimo laikas, kai tirštėjant sutemoms knibžda vis daugiau šešelių, randasi keistų transformacijų, baimingų nuo jautų. Kai prie-blandoje išsiklaipant, išsitrinant kontūrams ir susiliejant riboms kyla kaskart daugiau neaiškumo ir sumaištis. Visgi dar pakanka šviesos apsidairyti ir ši bei tą, gal atsiskritinai akies krašteliu kliudžius, kiek įdėmiau apžvelgti. Štai taip – nei per daug optimistiškai, nei per daug rezignaciškai vakarojant.

Kone visuose besileidžiančios saulės kraštuose – Vakarų Europoje, JAV – sparčiai nyksta krikščionybė. (Posovietinėse šalyse, matyt, dėl ilgus dešimtmecius trukusios „geležinės uždangos“ izoliacijos, šis reiškinys ne toks ryškus, o gal – kitoniškas.) I didžiasias Europos katedras jau kuris laikas daugiausia plūsta ne maldininkai, bet turistai, o Škotijoje sprendžiamą, ką daryti su kaimuose ištuštėjusiomis bažnyčiomis: gal paversti barais ir kavinėmis? Be abejo, šią tendenciją vainikuojantis faktas – naujoji Europos Konstitucija, kurioje atsisakoma pripažinti krikščionybės ir judaizmo palikimą. Taigi vakariečiai vis abejingesni tradicinei religijai. Negana to – dažnai ir priešiški jai. Apie tai byloja ne tik suaktyvėjė išpuolai prieš Bažnyčią, ne vien arši kritika, kurios nemažą dalį pastaruoju metu būtų keblu pavadinči nepagrįsta... Ką gi – sunki krizė? Bet kaip tik čia norisi prisiminti Antaną Maceiną, teigusį, kad „Bažnyčia niekados negali su gyvenimu susilieti“, kad „gyvenimo pavidalai niekad negali virsti jos pačios pavidala“. Taigi tam tikrais laikotarpiais, maksimaliai iškilus šiai *susiliejimo* rizikai, jai būtina pasitraukti i dykumas. Tai pati dosniausia erdvė, kurioje apsivaloma, atsinaujinama, sustiprėjama, kurioje „ji gali pajusti savyje iš naujo tekančias pavasarines garstyčios sėklas gyvybės jėgas“. O tai, kad Bažnyčia šiandien nuožmiae ir tremiama i tyrus, tikriausiai rodo ne tik jos žaizdas, bet ir stiprybę – faktą, jog ji išlaikiusi principinę, jai *privatomą* opoziciją pasaullui.

Skubu savotiškai apsidrausti – neketinu imtis apaštalavimo misijos ar bandyti ugningu pamoksliu gaivinti daugelio mūsų apsnūdusius religinius jausmus. Tikėjimas nepriimamas kaip primygintinai brukama tiesa. Aktyvus apaštalavimas, jei nors iš tolo pakvima (o dažnai taip ir būna) farnatizmu ar egzaltacija, savaime sukelia priešišką, atstumimo reakciją. Kaip dažnai tie stropieji pamokslautojai užmiršta, jog tam tikrų žodžių *prisakyta* netarti be

Neringos NAVICKAITĖS nuotrauka

Saulėlydis su happy end?

reikalo... Yra riba, prie kurios arčiant sakralūs dalykai ima deformuotis ir profanuotis. Primityvėti. Jais nevalia piktnaudžiauti. Net ir mene – įtaigiaus tie kūriniai, kuriuose gelmiškieji dalykai atveriami, bet sykiu ir pridengiam, apsaugomi plonyte neapčiuopiamumo, neįvardijamumo širma. Literatūroje – kai skaitytojai neša itin stiprios *poteikstinės* srovės.

Tikėjimas ateina kitais keliais, kiekvienam labai asmeniškai ir viškai nerėksmingai. Kartais netikėta atvertimi gali tapti tavo paties gyvenimo panorama – unikalų įvykių, smulkmenų, patirčių dėlionė – kai galbūt sykių pajutai švelnų įsikišimą, kažką, apdairai pasislėpusi po atsitiktinumo kauke, bet *pernelyg* lemtingai stumtelėjusį vienutėlė detalę... Tikėjimas yra regėjimo būdas. Jo šviesoje pro buities istoriją prasiskverbia būties misterija. Tai nepaliaujamas pulsavimas: smarkesnis, nutykstantis. O kartais, regis, išvis prapuola – lieka tik karštligiškas šokčiojimas nuolatinį klausimų ir abejonių kūlgrindomis. Tikėjimas nėra nekontamas, visą gyvenimą nešiojamas vaikystėje įkaltų katekizmo tiesų priedėlis. Va tada, žiūrėk, ir užstrigsi formalų apeigu ir iproteinį rėmuose. Tuomet patenkintas, kad užsiėmei šiltą vietelę į amžinybės uostą tave saugiai plukdantiame šv. Petro laive, ir užsnūsi farziejiško teisuolio mina. Ir kas žino, ar pripratęs prie kasdienio tingesnės stilio kokią audringesnę valandą nepliumptelėsi į atvirus vandenis... Tačiau tų, *tikrujų*, gyvo tikėjimo žmonių kunkliuojančiai me pasaulio katile suvis mažai – kaip druskos. Matyt, visada, gal nė nepriklasomai nuo mūsų civilizacijos „paros laiko“.

Jau seniai žinoma – kuo labiau silpsta žmogaus tikėjimas, tuo sparčiau auga ir stiprėja jo išnykimasis siaubas. Ištisies pakanka pažiūrėti keletą Ingmaro Bergmano filmų, kad it lakmuso popierėlyje išryškėtų bedieveybės, nihilizmo, vienatvės iškamuoto žmogaus tragediška savijauta. Kad iškiltų kasdienis mūsų psichologinis pragaras ir pro akis prabėgtų grisių mirties baimę kenčiančių sielų istorijos.

Vakarų pasaulis kaip įmanydamas vengia akistatos su mirtimi. Iš gyvenimo tiesiog preciziškai, tarasi dėmes iš prašmatnaus kostiumo, stengiasi išvalyti, išsiurbti bet kokias jos žymes. Žmogus desperatiškai bando užmiršti, kad teks „suvaroti“ ne tik aibes rinkos žarstomą gėrybių, bet galiausiai – ir mirtį. O gal jau yra įtikėjusiu, kad jų asmeniniai filmukai irgi baigsis *happy endu* – kaip holividinėse štampuotėse? Gal ta dingstimi susikuriomas ir supaprastintos religijos, išsirenkant patinkamus visų girdėtų tikėjimų elementus ir šio to pridedant iš astrologijų, parapsichologijų, spiritizmų... Pasidarai tokį savo skonio pusiau sekularų mišinėlių ir vartojo reikalui esant pakaitomis su antidepresantais. O jei kalbėtume rimčiau, krikščionybė dažnai supaprastinama iki praktinės terapijos priemonės ar, geresniu atveju, paverčiama vien etinių gairių sistema. Be abejo, nūdien daugelis elgiasi dar „gudragalviškiai“ – numoja ranka į visas mistines pasiūlas, apsiribodami tomis vertybėmis, kurios pateikiomas vitrinose.

Vargu ar šito vakarinio apsižvalgymo metu galėtų pro akis praslysti didelį rezonansą sukelusi istorija – pastangos iš Italijos

tencijų lydima, ji apkeliavo dar ir blokados nualintą Leningradą bei Stalingradą), kitas Šv. Mergelės paveikslas tuo metu skraidintas aplink miestą lėktuvu. Iškalbinės, sovietmečiu, žinoma, nutylėtas niuansas...

Taigi tas storu sluoksniu mūsų istoriją, kolektyvinę ir asmeninę (pa)sąmonę nuklojės paveldas be jokių išlygų yra gerbtinas. O kryžius nėra krikščionybės reklama, dargi atsidūrusi netinkamoje vietoje. I ji nebūtina žvelgti kaip į religijos, kurios šiai laikai toli gražu niekas negali versti išpažinti, ženkla, bet dera priimti ir toleruoti kaip kultūros simbolį – kultūros ir tradicijų, su kuriomis, gyvendami Vakarų kraštuose, neišvengiamai esame susiję.

Ateityje, kaip galima numanyti, panaši išpuolių prieš tradicinių paveldą tik daugės, tad idomu, kuo reikės užpildyti atsirastą tuustumą, kai Europa pamažu atsisakys visų jos istoriją, kultūros ištakas ir raidą reprezentuojančių simbolių, nes jie jau nieko jai nereiškia, yra ne tik nereikalingi, bet, regis, ir gedingi, be to, gali įžeisti kitų religijų ir kultūrų atstovus...

Akivaizdu, kad perdėta tolerancija, priimdamas ir sergėdama, kaip deklaruojama, bet koki *kitų* kitoniškumą, *savajį* šiuo besąlygišku pakantumu ignoruoja ir pamina. Dažnu atveju – ir skaudžiai pažeidžia. Šitas aršus priešišumas savo vienai esminių savascių – religijai, iš kurios dirvos išaugome ir kurios subrandintais vaisiai, tegu sykiai ir karstelėjusiai (tai kažkodėl šiuo metu tapo itin svarbu) ištisus šimtmečius mitome – yra išvirkščioji, grėsmingesoji vakarietiškosios tolerancijos pusė.

***

Visgi, reikia pripažinti, ne viada mielas tasai sentimentalus, tarsi iš visiems puikiai žinomo literatūrinio personažo perimtas polinkis retsykiai pažilgčioti į saulėlydį. Kartais ji stebint, ypač kai blėstantį saulės diską késinasi užstoti koks sunkus, bjūrantį orą ar vėtrą pranašaujantis debesis, darosi truputį nejauku. Nepaiškinamai vieniša. Ar tai nėra būdinga *saulėlydžio šalių* žmogaus savijauta? Melancholiška, nerami vakaro būsena ir jausmas, kad esi kažka praradęs...

Viduramžiais žmogui, antgamtynės dvelksmą jutusiam kiekvienam žingsnyje, rūpėjo teoriškai pagrįsti savo tikėjimą, kad ir suformuluoti Dievo buvimo įrodymus. Vargu ar šiuolaikiniams išdiadaus proto vakariečiui loginiai argumentai būtų pajėgūs įžiebti religinius jausmus. Neras jis aukštesnės Būties ženklu né savo aplinkoje – juk yra išitikinės, kad išgliaudė it riešutus visas gamtos paslapstis ir dabar ji sėkmingai pažabota tik jo reikmėms tenkinti. Tačiau ilgo vakaro metu galbūt bent kartą jis akyliau žvilgtelės į savo sielos gelmes? Ten, toje neperprantambyje, ko gero, didžiausia tiki mybė pagauti dieviškosios Esaties siunciamą signalą. Ypač kritinę, tamsiausią nakties valandą.

Saulėgrąžų spjaudymas

Atkelta iš 5 p.

Paklaustas, kas jam Amerikoje labiausiai nepatiko, jis atsakė: pasipūteliškas smulkianiekškumas (rusiškai tai buvo pavadinta „žlobstvo“), pakeltas į aukštą lygį. Tai va – man labai bjauru, kai proletariatas šiandien ginkluotas ne kastuvu ir kūju, bet internetu, televizija ir savo nuomone. Buka, priimyvia ir kartu tvirta kaip gelžbetonis, kuria remiantis restoraniniai blioivimai pateikiami kaip muzika, pigi rašiava – kaip literatūra, pigūs serialai – kaip kinas. Mūsų vi suomenė – kaip beždžionės, ne analizuojant, o mėgdžioja. „Pridursiu nuo savęs: bjaurausia, kad ne vi sada nustatysi, ką mėgdžioja. Mėgdžioja bendrą gaunesi, bendrą žurnalistinę ir televizinę stilistiką. O dažniausiai, žinoma, savo aplinkos ir savo lygio literatūrą. Geriausias tokios „niekieno“ poezijos pavydys būtų Raimondos Jurčenkiės eilėraščiai („Literatūra ir menas“, balandžio 30): „pro palšą miglą / teka saulė raudona / mirusi / jokios vilties / bet žvirblis suciškia / drasai ir garsiai apreiškia / gyvas.“ Išoriškai viskas atrodo normalu, ir skaitydamas kokią rajoninę antologiją apsigautum, pasižymėtum puslapį paukščiuku: juk yra toks saviveiklinių eiliuotojų lygis, su kuriuo taip pat turime skaitytis (kiekvienas rajonas kasmet būtinai išleidžia po savo kūrybos almanachą – patikėkite, jų kūryba ten daug geriau žinoma negu profesionalų). Tos pačios serijos publikacijas „Literatūra ir menas“ tėsiai ir balandžio 2 d. „Čia nelijo. // užkimės klyksmas / nudulkėjo po batais / lengvai sprogo lyg / muilo burbulas / dangus“, – rečiuoja Greta Kerina. Jai taip pat nieko neprikiši. Koja koton eina Dovilė Puskepalytė: „iðneinojus esi tiek / kiek spindulys pagavo / nurėždamas plaukų sruogas / ištisus miestus palikęs tylėti / prie blando kuri neturi vardo / tik išlestas akis / visai kaip tavo.“ Tiesa, skaitydamas šitą eilėraštį pamaniu, kad, patekės į stiprų, auten-

tišką kontekstą, jis galėtų ir atgyti, kitaip tariant, stiprios poetės kūryboje jis būtų visai normalus tekstas – nei geras, nei blogas. Tai dar sykį patvirtina, kaip rizikinga rašyti apie publikaciją, o ne knygų eilėraščius. Čia kontekstai visai kiti, čia poeto nėra, jei jis nėra šiaip jau ištvirtinės. Tarkim, jei Arno Aleksandravičiaus eilėraštį „iš naujo“ būčiau skaitęs prieš koki penketą metų, gal net būčiau juo pasidžiaugęs, o šiandien Vytauto P. Bložės epigonų per akis ir be šio autoriaus. Žodis ižodijta pati sakyciai ir Ernestui Noreikai („Šiaurės Atėnai“, balandžio 23), tik gal čia labiau brėžiasi ir paties autoriaus, ne vien V. P. Bložės pasaulėmatos kontūrai. Apskritai, jaunieji kolegos, būkite atsargūs su šiuo savo guru: kol išsiugdysite tokį stiprų ryšį su anapusybe, kokį turi V. P. Bložė, jums gali neužtekti ir aštuoniadesimties metų. Rytis Radavičius (ten pat) mus vėl grąžina prie rajoninių almanachų kontekstu. Kažkas, gal poezijai būtina paslaptis, pulsuoja po Mildos Jurkevičiūtės tekstais („Šiaurės Atėnai“, balandžio 2). Tarkim: „Kas? Kas? Kas? / Klausimų gérimas: / Girtos dvasios. / Ieškokime vandens.“ Žodžiu, kažko čia yra, bet šiaip jau eilėraščiai paprasčiausiai neparašyti. Manto Balakauskai (ten pat) – parašyti, bet taip, kad geriau jau nebūtų iš viso pradėti rašyti: „Žiema griežia mažyčiais kvartalais / ir dažniausiai tai daro baltais dantimis, / ritas gilyn i šešėli nebylės vélės, / pédasko išpaudai tvarstyje gimsta.“ Jono Valonio eilėraščiai (ten pat) – variacijos moterų kūryboje nudėvėto „ypatingo subtilumo“ registras: „Man per daug atšiauru savy, / kad keliaučiau ten, kur mirdavo protéviai, / kur veždavo mirti.“ Tiesa, šio autoriaus eilėraštis ne vienąsyk gražiai suglaudžia šiaip jau nutolusias temas. Bet originalesniu stiliu trūksta savitesnių, labiau prijaukintų žodžių. Išivaizduoju, kad jaunoms poetėms (tarkim, Indrei Valantinaitei) turėtų labai patiki Kotrynos Klimaitytės eilėraščiai („Šiaurės Atėnai“, balandžio 9):

***

Anot I. Kanto, pasaulyje tėra du dalykai, keliantys nuostabą ir pagarbią baimę: žvaigždėtas dangus virš manęs ir dorovés dėsnis manyje.

Kai pradedi šią ištarą suprasti visa savo esybe, ji pati ima skleisti vien proto dėžute nesuvokiamą jégą, didžią nuostabą ir pagarbią baimę.

Bent akimirksnį.

O ypač – tą vieną patį trumpiausią mirksnį, kuris yra nepaprastai erdvus ir vadinas „niekados“.

***

Gražiausiomis savo valandėlėmis, kai pramuši banalybės luobą ir atsiduri švariame poezijos pasaulyje, nustebi, jog jo sfera beribė ir sykiu tobulai apvali.

Toji sfera tau parodoma visa ir iš karto, tačiau kaži kokiu slaptu (nerodymo?) būdu.

Žvelgi į to pasaulio spindinčiais sietynais keliaujančių esybių siluetus ir širdis sąla iš laimės: neatskirsi, kuri jų pirma, o kuri paskutinė, kuri (dar, jau) gyva, o kuri (jau, dar) mirusi, o ir apskritai – kuri kelintą ratą suka...

cave canem

tieki cia nevaldomo ir nevaržomo seksualumo (ar bent jau atviro seksualumo ilgesio). Net pavadinimai šaukia: „Neiškimos moters patarimai pradedančiajai“. Išties – radau gražų gabaliuką, deja, ne apie seksą: „vabalėlis ant skruosto / rojanties paskutinio spindulio link / (m)irštantis kaip žodis į gudobelę.“ Bet tik tiek. Gaila, bet net tiek nesuradau Emilijos Liegutės eilėraščiuose („Nemunas“, balandžio 22 – gegužės 5). Dar mažiau ko nors aptikau Jono Jakšto eilėse („Literatūra ir menas“, balandžio 23). Bet išsidémétinos publikacijos korektūros klaidos, kurias poetas tuo pat ištaise („Literatūra ir menas“, balandžio 30): pasirodo, išspausdinta „stebėsies“ vietoj „stebšies“, „žiaurus“ vietoj „žiūrus“, ir tai gana neblogai paaškina, kaip šis poetas supranta savo savitumą: pasirodo, svarbiausia kurti neįtikėtinus naujadarus, nors dar Juozas Baltušis priesmu man yra prisakes: žinok, nei gražių, nei negražių žodžių nebūna. Svarbu, kaip juos vartoji. Štai žodžio vartojimo požiūriu išskirtinis poetas man pasirodė Albinas Galinis (balandžio „Kultūros barai“). Šiuo atveju tenka kalbėti būtent apie kalbos ir formos kultūrą, nes apie turinį poetui mąstyti ne reikia: manipuliujant Biblijos motyvais ir įvaizdžiais, turinys jau sauvime garantuojamas.

Apžvalgos viduryje derėtu paminti tuos, kurie neįtelpa į A. Ališausko įvardytų vidutinibybių, pasikelusių į kūrybos rangą, sąrašą. Eilėraščių ciklą „Lyrika“ balandžio „Metuose“ publikuoja Aidas Marčėnas. Neaišku, kodėl ciklą reikia pavadinti būtent „Lyrika“, nors jos čia gerokai mažiau negu „Dievų taupyklėje“ (o gal kaip tik todėl?), ir kodėl tekste lyrizmas taip įkyriai, net negribai stabdomas, trikdomas – ir ritmikoje, ir leksikoje žioji didžiulės duobės. Su kiekviena publikacija vis labiau įkyrėjantis Stasys Stacevičius ir balandžių patiekia du kūrybos pluoštus: „Metuose“ ir „Šiaurės Atėnuose“ (balandžio 16). Bet ši kartą man pasirodė įdomus poeto sugrįžimas prie tradicinio ktureilio. Kaip atrodo ši forma, apskus ratą verlibro ir rečitatyvo keliais? Rezultatas gana įdomus: „Retkarčiai verkei. Prieš mano valią / skruostais naktį ējo slaptais žinios, / daugsyk tirpo ašarų maišeliuos / Skorpiono ir kiti žvaigždynai.“ Net ir labai nusiteikęs prieš gausiai plūstelėjusius mūsų pasaulėjautai mažne visai svetimus trieilius, vis dėlto turiu pripažinti, kad Alis Balbierius („Literatūra ir menas“, balandžio 16), bene vienintelis, juos rašyti gali. Gal jo gamtos pajauta išties siek tiek rytieta? Šiaip ar taip, bent jau filosofijos, tiksliau, natūrfilosofijos čia gausu, o kitų eliakalių trieiliuose – vien manierizmas. Eilinių kūliaučių daoro Viktoras Rudžianskas („Nemunas“, balandžio 15–21), ir įspūdis eilinių kartų neblogas, tik viena abejonė: pritariu programai, kai poetas kiekvieną savo knygą rašo vis ki-

tokią, bet neįsivaizduoju, kaip tokiu atveju gali susiformuoti autorius vienos vaizdas. Patikimesnis man atrodytų kitas kelias: pirmiausia susikurti ir įkalti į skaitytojo sąmonę savo pasaulėmatos ir pasaulėjautos matmenis, dominantes, o paskui jų ribose demonstruoti meistriškumo ir vidinės kaitos viražus. Bet čia, matyt, kiekvienam savo... Pats stebėdamasis prie išsipildžiusių potėtų priskirčia Paulių Norvilą („Nemunas“, balandžio 1–7). Tiesa, dar daug čia Donaldo Kajoko, bet ar neįdomi tokia jungtis: D. Kajoko gamtos jaukumas ir Henriko Radausko formas, struktūros šaltis? Šalia labiau pasisekusiu poetinių publikacijų reikia paminėti ir du išsisirkiančius prozininkus. Nors atrodo, kad Leonidas Gutauskas jau paraše viską, ką turėjo parašyti proza, ir savo gerumu ima net varginti, vis dėlto reikia pripažinti, kad jo novelės „Metuose“ bent jau šiandieniniam kontekste išsisirkiria. Tiesa, nebūdamas dzūkas, dzūkiškus jo tekstus vos perskaičiau, bet pats principas – rašyti tarmiškai – sveikintinas, be to, gražiai susieja L. Gutauskai su poetais Justinu Kubiliumi, Vytautu Rudoku, literatūrologu Viktorija Daujotyte, eiliuojančiais taip pat tarmiškai. Vieną geriausią savo novelių paraše Eugenijus Ignatavičius („Literatūra ir menas“, balandžio 2). Juozo Apučio atminimui skirtas „Nebaigtas pokalbis“ taip ir apibūdintinas – ne literatūrologiniais terminais, o užuominomis, nuorodomis, J. Apučio kūrybos citatomis. Taip, kaip jis ir parašytas. Nieko čia nėra – nei siužeto, nei intrigos, vien prasideantys, bet taip ir nepratęsiami pokalbių fragmentai. Sniegutų kalvų perspektyva ir slidinėjimo svaidulys. Ir nuoautos, nuoautos... Beje, norisi pasigérēti ir Gintaro Bleizigio ese „Kovo devynioliktosios Druskininkų bliuzas“ („Šiaurės Atėnai“, balandžio 16). Čia taip pat nieko nevyksta, apie nieką konkretiai net nemastoma, vien nuoautos, nuoautos. Bet – teksto atmosfera ir meninė kalba! Nesupainiojami. Man atrodo, šiandien būtent G. Bleizigys imai vadovauti geriausiu Lietuvos eseistų penketukui. Na, gal dar su Kęstučiu Navaku, kuris „Šiaurės Atėnų“ puslapiuose nepavargsta susirašinėti su Akvile Žilionyte. Įdomus duetas.

Toliau – vėl kasdienybė. Eglė Sakalauskaitės „Uogelė“ („Metai“) balansuoja ant sentimentalalaus realizmo ir nuosaikaus modernizmo ribos. Vis dėlto nėra neįdomu tradičiame pasakojime „išvysti“ pavidomą psichoanalitinį pasakojimą apie kaimo pedagogų nepaiškinamai nutrūkusių meilę, o šiame tekste perskaityti dar vieną psichoanalitinį tekstą apie savo pačios nežyvukias vestunes. Tada atrodo pataisinamas ir pažodinis teksto pradžios perrašymas teksto pabaigoje. Vis dėlto apsakymui kažin ko trūksta, kad jis suveiktų, tik nežinau, ko. Nežinau, ko trūksta ir Jolantos Sereikaitės apsakymui „Vie na su kitais“ („Literatūra ir menas“, balandžio 9). Išoriškai viskas, regis, gerai: išmoningai fragmentuojama kompozicija, kintant aplinkybėms kinta ir nuotaika, lyg ir vientisas

stilius, o neveikia, ir gana. Tiesa, apsakymo pabaigoje suprant, kad visą laiką buvo kalbama apie žmogaus anemiją, ir gal tai lémė paties pasakojimo anemiją, bet, kita vertus, kūrinys baigamas moralistine gaida, taigi autorė rašydama turėjo savo poziciją. Gal nesėkmės priežastis ir yra distancijos tarp pasakojimo ir pasakojuamos istorijos sto ka? Visada dėmesingai skaitau Tomą Šinkariuką. Nepasakyčiau, kad jis ir dabar nuvylė („Literatūra ir menas“, balandžio 23), bet jau vien apsakymo „Išmetimas“ pavadinimas yra antimenis, antiestetinis, o pabaigoje visai suglumsti perskaičes: „Nežinia, kuris iš jų, vyras ar žmona, dedant paskutinę staigaus kėlimo pastangą, kuri plastiskai susiliejo su lengvu stumiamuoju jude siu, kūnui virstant per bortą, pasakė „Opa.“ Geresnis tekstas „Slobomber“. Sprendžiant iš kai kurių publikacijų, Astrida Petraitytė rašo romaną ar bent jau apsakymų ciklą apie Salomėjos Nėries gyvenimą. „Palangos kurhauze vieną smagų vakarą...“ („Šiaurės Atėnai“, balandžio 2) liudyti tik tiek: ar tai būtų romanas, ar apsakymų ciklas, kūrinys vis vien bus perdėm iliustratyvus ir psichologiskai plokščias. Rasa Jaskelevičienė savo „Vanago“ („Nemunas“, balandžio 1–7) geriau išvis nebūtų rašiusi, o Vytauto V. Landsbergio „Ar tu atsimeni“ (ten pat) galėtų egzistuoti nebent kaip didesnio teksto fragmentas. Beje, gražių žodžių būtų galima pasakyti apie Rosaną Lukauskaitę, bet teks palaukti naujų šios autorės publikacijų, nes kol kas ji pažeidinėja pačias elementariausias kuriančio žmogaus elgesio normas: tą pačią novelę „Kliuks“ vienu metu publikavo ir „Literatūroje ir mene“ (balandžio 30), ir „Šiaurės Atėnuose“ (balandžio 16).

Paminėtinos dvi publicistinės publikacijos. „Metai“ kone kiekvienam numeryje jau kelintus metus spaudo Tomo Rekio įspūdžius iš gyvenimo visų išsvajotoje Amerikoje, ir balandžio šio autoriaus publikacija paminėtina vien todėl, kad ji labai gražiai „susikabina“ su A. Ališausko cituoto V. Koroticius ižvalgomis apie su reikšmingą amerikietišką smulkianiekškumą. Herkaus Kunčiaus psichologinė mini studija „Lietuvių pėdos arabų dykumos smėlyje“ (balandžio „Kultūros barai“) svarbi tuo, kad vienintelė tegali spausdinti Tomo Rekio įspūdžius iš gyvenimo visų išsvajotoje Amerikoje, ir balandžio šio autoriaus publikacija paminėtina vien todėl, kad ji labai gražiai „susikabina“ su A. Ališausko cituoto V. Koroticius ižvalgomis apie su reikšmingą amerikietišką smulkianiekškumą. Herkaus Kunčiaus psichologinė mini studija „Lietuvių pėdos arabų dykumos smėlyje“ (balandžio „Kultūros barai“) svarbi tuo, kad vienintelė tegali spausdinti Tomo Rekio įspūdžius iš gyvenimo visų išsvajotoje Amerikoje, ir balandžio šio autoriaus publikacija paminėtina vien todėl, kad ji labai gražiai „susikabina“ su A. Ališausko cituoto V. Koroticius ižvalgomis apie su reikšmingą amerikietišką smulkianiekškumą. Herkaus Kunčiaus psichologinė mini studija „Lietuvių pėdos arabų dykumos smėlyje“ (balandžio „Kultūros barai“) svarbi tuo, kad vienintelė tegali spausdinti Tomo Rekio įspūdžius iš gyvenimo visų išsvajotoje Amerikoje, ir balandžio šio autoriaus publikacija paminėtina vien todėl, kad ji labai gražiai „susikabina“ su A. Ališausko cituoto V. Koroticius ižvalgomis apie su reikšmingą amerikietišką smulkianiekškumą. Herkaus Kunčiaus psichologinė mini studija „Lietuvių pėdos arabų dykumos smėlyje“ (balandžio „Kultūros barai“) svarbi tuo, kad vienintelė tegali spausdinti Tomo Rekio įspūdžius iš gyvenimo visų išsvajotoje Amerikoje, ir balandžio šio autoriaus publikacija paminėtina vien todėl, kad ji labai gražiai „susikabina“ su A. Ališausko cituoto V. Koroticius ižvalgomis apie su reikšmingą amerikietišką smulkianiekškumą. Herkaus Kunčiaus psichologinė mini studija „Lietuvių pėdos arabų dykumos smėlyje“ (balandžio „Kultūros barai“) svarbi tuo, kad vienintelė tegali spausdinti Tomo Rekio įspūdžius iš gyvenimo visų išsvajotoje Amerikoje, ir balandžio šio autoriaus publikacija paminėtina vien todėl, kad ji labai gražiai „susikabina“ su A. Ališausko cituoto V. Koroticius ižvalgomis apie su reikšmingą amerikietišką smulkianiekškumą. Herkaus Kunčiaus psichologinė mini studija „Lietuvių pėdos arabų dykumos smėlyje“ (balandžio „Kultūros barai“) svarbi tuo, kad vienintelė tegali spausdinti Tomo Rekio įspūdžius iš gyvenimo visų išsvajotoje Amerikoje, ir balandžio šio autoriaus publikacija paminėtina vien todėl, kad ji labai gražiai „susikabina“ su A. Ališausko cituoto V. Koroticius ižvalgomis apie su reikšmingą amerikietišką smulkianiekškumą. Herkaus Kunčiaus psichologinė mini studija „Lietuvių pėdos arabų dykumos smėlyje“ (balandžio „Kultūros barai“) svarbi tuo, kad vienintelė tegali spausdinti Tomo Rekio įspūdžius iš gyvenimo visų išsvajotoje Amerikoje, ir balandžio šio autoriaus publikacija paminėtina vien todėl, kad ji labai gražiai „susikabina“ su A. Ališausko cituoto V. Koroticius ižvalgomis apie su reikšmingą amerikietišką smulkianiekškumą. Herkaus Kunčiaus psichologinė mini studija „Lietuvių pėdos arabų dykumos smėlyje“ (balandžio „Kultūros barai“) svarbi tuo, kad vienintelė tegali spausdinti Tomo Rekio įspūdžius iš gyvenimo visų išsvajotoje Amerikoje, ir balandžio šio autoriaus publikacija paminėtina vien todėl, kad ji labai gražiai „susikabina“ su A. Ališausko cituoto V. Koroticius ižvalgomis apie su reikšmingą amerikietišką smulkianiekškumą. Herkaus Kunčiaus psichologinė mini studija „Lietuvių pėdos arabų dykumos smėlyje“ (balandžio „Kultūros barai“) svarbi tuo, kad vienintelė tegali spausdinti Tomo Rekio įspūdžius iš gyvenimo visų išsvajotoje Amerikoje, ir balandžio šio autoriaus publikacija paminėtina vien todėl, kad ji labai gražiai „susikabina“ su A. Ališausko cituoto V. Koroticius ižvalgomis apie su reikšmingą amerikietišką smulkianiekškumą. Herkaus Kunčiaus psichologinė mini studija „Lietuvių pėdos arabų dykumos smėlyje“ (balandžio „Kultūros barai“) svarbi tuo, kad vienintelė tegali spausdinti

Pirmosios Pažaislio festivalio kulminacijos

Eugenija ŽAKIENĖ

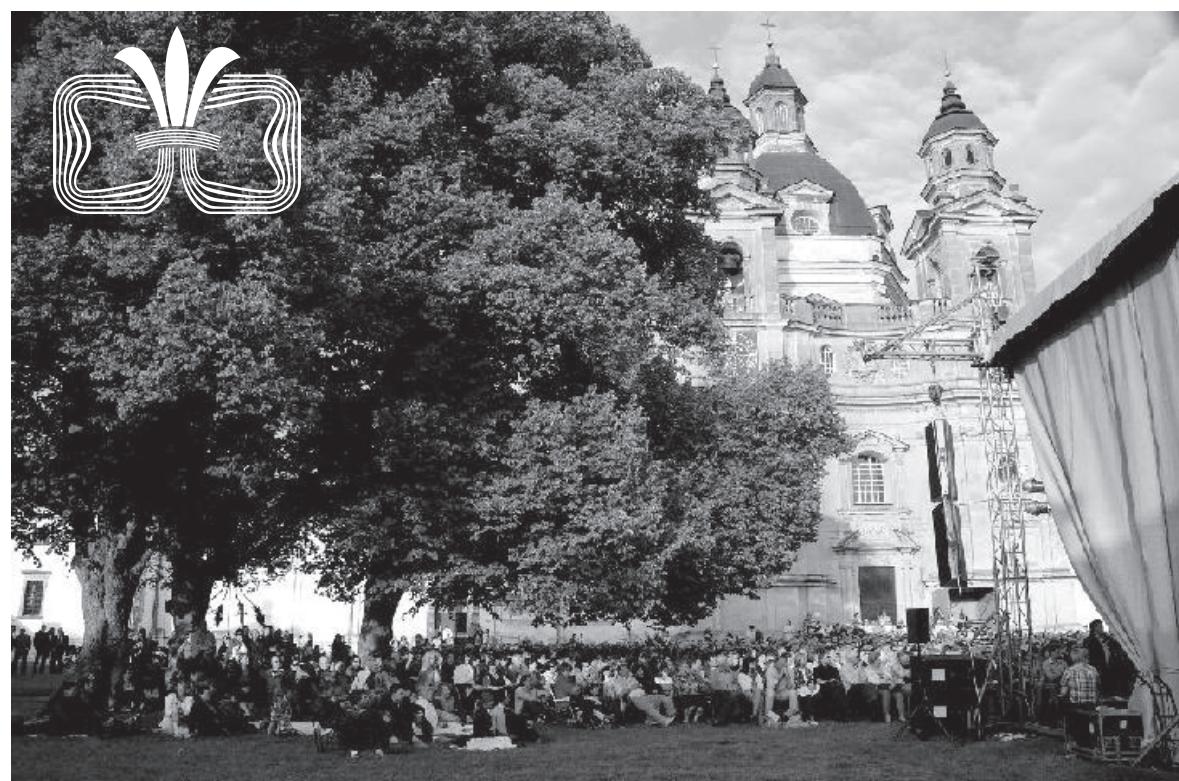
Įspūdingas penkioliktojo festivalio startas skatina tikėti tolesnei jo sėkmė. Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras, Kauno valstybinis chor, dirigentas Gintaras Rinkevičius ir solistai Joana Gedmintaitė, Jovita Vaškevičiūtė, Edgaras Montvidas ir Vytautas Juozapaitis šviesų ir siltą besibaigiančios gegužės vakarą paverčė didžia muzikos švente. Atidarymo koncerte kazimieriečių vardu kalbėjusi sesuo Lidija palinkėjo klausytojams leistis suviliojamiems gražių muzikos garsų ir pui-kių atlikėjų pastangų. Panašiai ir jautėmės, skambant romantiskos čekų dvasios ir melodikos kupinam sakraliam opusui – Antonino Dvorako „Te Deum“ – ir pasaulio operinės literatūros perlams; vakarą vainikavo specialiai bisui visų solistų parengtas kvartetinis G. Puccini'o operos „Turandot“ Kalaf'o arijos variantas.

Festivalio atidarymo koncertas Pažaislio vienuolyne: scenoje Joana Gedmintaitė, Edgaras Montvidas ir Gintaras Rinkevičius.

Pirmosios savaitės programa pa- siūlė tris įdomius vakarus. Vienas jų buvo skirtas kamerinei muzikai ir pažinčiai su užsienyje dirbantais iš Lietuos kilusiais atlikėjais. Raimondas Butvila ir Zecharia Plavinas užaugo Vilniuje, jie – buvę M. K. Čiurlionio meno mokyklos absolventai, bendraklasiai ir studijų draugai. Šiuo metu muzikai susitinka rečiau, vienas dėsto Jeru- lėje ir Tel Avive (Izraelis), kitas – Karakase (Venezuela). Pianistas, beje, parašės filosofijos daktaro diser- tacią apie kompozitoriaus Ernesto Blocho kūrybą, kurią kryptingai populiarina drauge su kolega smui- kininku. Koncerte skambėjo trys smuiko sonatos – K. V. Banaičio, dano R. Langaardo ir J. Brahmo. Be gražios muzikos, išgirdome ir trumpas ją sukūrusių kompozitorių gyvenimo bei kūrybos apybraižas. Malonus bendravimas su publika (ko dažniausiai pasigendame) su- kūrė stebėtinai jaukią aplinką – pa- prastą ir pagarbią. K. V. Banaičio kūrinys įrode neginčytiną autoriaus svarbą Lietuvos ir Europos smuiko literatūrai, originalus danų kompo- zitoriaus opusas sukurta pasibai- gus Antrajam pasaulyiniam karui, dėl to kupinas euforijos ir romanti- kos; polėkio ir intelektualumo ne- pristigo ir Antrajai J. Bramso sonatai. Imponavo dueto grojimo ma- niera – gražus, minkštasis, *apvalus* smuiko garsas ir delikatus pianisto atsitraukimas tarsi į antrą planą, ap- mažysta ir prasminga interpretacija. Bisui muzikai pagrojo J. Brahm- mo instrumentinę transkripciją dainos, kurioje „melodija užburia žmogų ir išnyksta, kaip pavasario gėlės, kaip aromatas“. Tikiu, kad šio koncerto išpūdis nepranyks kaip trapios melodijos garsas.

Kad du garsūs solistai dalyvau- ja Kaune vykstančiuose koncertuo- se, be kita ko, turėtume padėkoti ir Vilniaus festivaliui – susikooperave muzikos forumai „dalijasi“ atlikėjais. Vienas jų – didžiausioji atidarymo vakaro puošmena E. Mont- vidas, kitas – Aleksandras Kniaze- vas (violončelė, Rusija). Surengės

Šiemet Pažaislyje scena ir žiūrovai susikeitė vietomis.

Aleksandras Kniazevas.

fomenenalų koncertą Vilniuje kartu su Lietuvos kameriniu orkestru ir jo meno vadovu, smuikininku Sergejumi Krylovu, po kelių dienų žymus violončelininkas atvyko vargonuoti į Kauną. Si jo muzikinės veiklos sritis ne itin placiai ži- noma, tad buvo smalsu išgirsti apie vargonų „atsiradimą“ jo gyvenime. I Klausimą A. Kniazevas atsakė noriai ir nuoširdžiai: „Vargonai – ypatingas, magiškas instrumentas, natūraliai akustiškai atsiveriantis sakralioje aplinkoje. Pirmą kartą išvažia- vės į Italiją (ir apskritai į laisvą pa- saulį), bažnyčioje išgirdau vargo- nus ir pamaniau, kad jų garsas die- viškas. Šis pirmojo stipraus impulso išpūdis išliko ilgam. Tapęs koncertuojančiu violončelininku supratau, kad iš daugybės megstamų kompozitorių didžiausias man yra J. S. Bachas. Tačiau violončelėj jis sukūrė tik šešias siuitas, o vargo- nams – begalę muzikos, didžiausius tomus supergenialią kūrinių. Be to, Bacho muzika suvaidino ypatingą vaidmenį mano asmeniniame gyve- nime. Pietų Afrikoje įvyko didžiu- lė nelaimė, su žmona patekome į autoavariją; ji žuvo man matant, o aš sunkiai susižeidžiau. Pasveikės lioviausiu domėtis violončelė ir mu- zika. Metus niekur negrojau, var-

tojau daug alkoholio. Kartą pamatei veidrodje savo atvaizdą, nusprendžiau, jog jau laikas baigtis žudyti. Kaip tik sutapo, kad tada ga- vau pasiūlymą iš Japonijos išrašyti Bacho siuitas. Tai buvo momentas, leidęs pakilti. Nustoja gerti, mu- zika mane pagydė, pajutau, kad vėl noriu gyventi, groti, pasaulis – iki tol pilkas – įgavo spalvą... Bachas – tai universali muzikantų knyga, tar- si Biblia; man ši muzika ypatina, supratau, kad galėsiu groti ją „di- deliaisiais kiekiais“ tili būdamas var- goniinkas. Likimas savo iškai- atvedė prie vargonų; beje, turėjau puikią pedagogę – Galiną Kozlo- vą, N. Novgorodo konservatorijos profesorę. Jos padedamas perprata didžiausią paslaptį – vargonų skam- besį. Šis instrumentas negroja sa- vaime – jam turi suteikti didžiulę energijos masę, tik tada jis pradedą „žaruoti“ garsu.

Kaune vargonuoju pirmą kartą, Vilniuje grojau labai seniai, vargo- ninko karjeros pradžioje, tuome- teje Baroko salėje. Apskritai su Vil- niumi susijusi mano muzikinės kar- jeros pradžia. 1977 m., būdamas še- siolikos, laimėjau čia vykusį sajunginį violončelininkų konkursą. Dviese su Aleksandru Rudinu pa- sidalijome I premiją, du tuometiniai moksleivai nugalėjo beveik pen- kiasdešimt rimių, solidžių muzikų. Po Vilniaus konkursu susidraugavau su lietuviu, vėliau įstojausiai į Maskvos konservatoriją. Arti- miausiu mano draugu tapo Petras Geniušas, su kuriuo grojome Lietu- voje ir Maskvoje, daug metų bičiu- liaujamės su violončelininku Edmundu Kulikauskui. Manau, labai glaudžiai bendradarbiaujame su

Temperamentingas Aleksandro Paley muzikavimas.

Smuiko sonatas griežė ir komentavo Raimondas Butvila ir Zecharia Plavinas.

įstabių dirigentu Gintaru Rinkevi- čiumi. Su juo muzikuojame Lietu- voje ir Novosibirsko, kur jis diri-

guoja vietos orkestrui, tikiu, ate- tyje realizuosime ir tam tikrus savo planus Europoje. G. Rinkevičius yra nuostabus muzikantas, turi tikram dirigentui būdingų savybų – nepaprastą temperamentą, fantastiškos energijos ir išgimtą muzikos pa- jautimą, renkantis kūrinio atlikimo stiliumi ir traktuotę.“

Beje, atlikėjas į Lietuvą atsive- žė „šviežiausius“ muzikinės biografijos faktus: Kaune, vargonų kon- certe, skambėjo naujausia progra- ma, išrašyta Rygos Domo katedroje rengiant pirmą vargonų kompak- tinę plokštélę, o Vilniaus festiva- liu koncerte matėme ji pirmą kartą griežiantį su S. Krylovu; netrukus abu stygininkai drauge su pianistu Borisu Berezovskiu turėtų tapti naujo trio ansamblio nariais... Tad Vilnius buvo pirmoji ištabaus due- to, greitai virsiančio trio, viešo pa- sirodymo vieta.

Nukelta i 9 p.

**Edmundo KATINO
ir Narciso FREIMANO
nuotraukos**

„Nedékingųjų šokis“ Kauno muzikinio teatro scenoje.

Atkelta iš 8 p.

Iš tos pačios žemės

Vytautas KAZIELA

Gausiai į Muzikinių teatrų susirinkusi garbi publiką nepraleido galimybės pamatyti žymų Gintaro Varno veikalą, 2008 m. peleniusi jam „Auksinį scenos kryžių“ – dvi barokines Claudio Monteverdi'o operas „Tankredžio ir Klorinės dvikovos“ bei „Nedékingų šokis“ (kitą „Auksinį kryžių“ pelnė dailininkė Julija Skuratova). Vaidinimas, pernai ištrauktas iš Vilniaus operos festivalių, siemet parodytas kauniečiams. Spektaklis nepaliko abejingų, manau, didesnė žiūrovų dalis džiaugėsi, kad Lietuvos menininkams pavyko išstabiai šmaikščiai ir originaliai „perskaityti“ šiuos senovinius kūrinius, prikelti juos šiandienos publikai. Puiku, kad scenos veiksmas neiliustravo muzikos, gyvavo tarsi savaimė, bet labai sėkmingai papildė dainuojamą ir grojamą istoriją. Po spektaklio matėsi daug Kauno ir Vilniaus muzikų, teatralų, šokėjų, neskubančių namo, aptarinėjančių ką tik regėta stebuklą. Operų muzikiniams išgivendinimui vadavavotikras profesionalas, senovinė muziką išmanantis ir jai atsidavęs konsorto „Brevis“ iškūrėjas Darius Stabinskas; prie jo prisijungę muzikai ir dainininkai džiugino stiliaus pajautimu. Kauno muzikinio teatro trupės gerbėjai girdėjo Mindaugą Zimkų, dainavusį virtuozinę „Pasakotojo“ partiją, ypač sodriu bosu stebino Nerijus Maševičius, beje, taip pat užaugęs mūsų mieste. Puiki komanda, puikus susiklausymas ir puikus rezultatas. Sveikinimai!

Labai aukštost „meninės temperatūros“ vakarą padovanavojo Klaipedos kamerinis orkestras (meno vadovas Mindaugas Bačkus) ir pianistas iš JAV Aleksandras Palej. Skambėjo penki W. A. Mozarto koncertai klavyrui ir kameriniams orkestrui. Pianistas virtuozas ši kartą neapsiribojo vien savo partijos interpretavimu, émési ir dirigavimo. Kapelmeisteris, skambinantis klavyru ir dirigujantis orkestrui, buvo išprasta Mozarto laikais, tad ši regimybė darė autentišką įspūdį. Tačiau labiausiai klasikos epochos išvaizdą kurti talkino ne išoriniai veiksmai – gerokai svarbesnis aiškus muzikinis mąstymas, išraiškingas frazavimas, ypatingas muzikavimo atvirumas ir fenomenali technika. Idomiai sudaryta programa parodė autorius koncertų raidą nuo dviejų pirmųjų, sukurę vienuolikos metų berniuko, iki velyvesnių (Aštuntojo, Dvyliktojo ir Keturioliktojo); girdėjome tos pačios trijų dalių (energinga – elegiška – žaisminga) formos remuoose gimusių penkis skirtingus vykšmus, turinčius vis kitokios emocijas atspalvio. Klausytojams pasiūlyta pajusti neabejotiną muzikinę ir žmogišką brandą, didžianti melodikos, harmonijos, temų plėtotės originalumą, stiprėjančią įtaigą. Imdamas koncerto žanro Mozartas stengėsi išlaikyti pusiausvyra tarp simfonijos su išplėtota fortėpijono solo intarpais ir virtuozinės fortėpijoninės fantazijos su orkestriniu pritarimu, tokia konцепcija susiformavo pradedant nuo skambėjusio Dvyliktojo koncerto. Ypač žavingos létosios koncertų dalys, po truputį apsvainančios iki veik tikros palaimos, o vėliau taip pat atsargiai grąžinančios sąmonę į žaismingą greitijų finalų realybę. Klaipedos orkestras buvo patikimas svečio iš JAV partneris, kiek „prigésintas“ styginių fonas dar labiau paryškinio pianisto spalvą paleė. Nežirkėtina solisto energetika, temperamentas ir tikrasis Mozartas – tokie šio vakaro įspūdžiai.

Aštuntoji A. Miškinio premijos laureatė Regina Katinaite-Lumpickienė su anukėle Lėja.

nū šalis... Kroatė S. Gjuric ir uteniškai S. Eitminavičiūtė labiausiai sudomino senovinės bitininkystės muziejus Stripeikiuose. Jiems kniečėjo sužinoti viską apie bičių gyvenimą, o ypač apie medaus kopinėjimą...

Pirmai šventės diena baigėsi poetiniuose skaitymais Visagino miesto bibliotekoje.

Sekmadienį šventė persikėlė į Utenos rajoną, į A. Miškinio sodybą Juknėnuose. Persikėlė ne tik tam, kad būtų pagerbtas elegantiškasis Aukštaitijos dainius, bet ir paskelbtas bei vainikuotas aštuntasis A. Miškinio literatūrinės premijos laureatas.

Skulptorius Pranas Kazėnas čia jau yra prikalęs septynias lenteles su virų pavidėmis. Ši kart tradicija buvo sulaužta. Utenos rajono meras A. Katinas ir Lietuvos rašytojų sąjungos valdybos narys V. Rudžianskas paskelbė, kad aštuntaja A. Miškinio premijos laureate už aukštaitiškos dvasios puoselėjimą poeziijoje tapo R. Katinaite-Lumpickienė. Tai – labai simbolika. Ne vien todėl, kad naujausia autorės knyga parašyta aukštaičių uteniškių tarme, bet ir dėl to, kad ji giminė bei užaugo tame pačiame kaime, kuriame giliai šaknis išleidusi Miškinės giminė.

Rajono meras A. Katinas retoriškai klausė: „Ar galėjo Antanas Miškinis, eidamas per Juknėnus ir sutikęs ilgakasę mergaičiukę, pagalvoti, kad kada nors ji taps jo vardo literatūrinės premijos laureate?!

Na, o laureatė savo ruožtu tarė padėkos žodį: „Pirmausia visada atvažiuoja A. Miškinio dukra Jolanta Garjonienė, poeto brolio Vinco vaikai Jovita Maksimavičienė ir Vincas Miškinis (jis dėl ligos šių sykų neatvyko – aut.), kad susirengka gražus juknėniškių, daugailiškių ir svecių būrys. Esu laiminga būdamas su jumis visais.“

Mažajā A. Miškinio premija apdovanotas respublikinio moksleivių filologų konkursu nugalėtojas Julius Čepukėnas.

Užbaigtį šventę ketinta Utenoje, gamtos prieglobstyje, ant išbridusio į ezerą tilto, bet pradėjės krapnoti lietus ir žvarba suginė poetus į Utenos A. ir M. Miškininių viešosios bibliotekos salę, kurioje poezijos mylėtojams neužteko sedimų vietų. Tarp poetų skaitomų eilių gražiai išsypnė ansamblis „Tango 4“ atlieka melodijos.

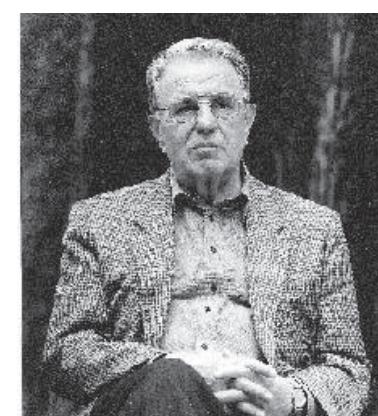
Prie V. Valiušio keramikos muziejaus. Autorius nuotraukos

Justinas Marcinkevičius – devintasis J. Aisčio premijos laureatas

Stanislovas ABROMAVIČIUS

„Ir atskrido, atplasnojo gegutėlė / Vyšnių sodan – / O tada toks baltas vyšnių sniegas krito...“ – per visą Lietuvą apkeliavo šis pats pirmasis, dar 1926 m. balandžio 12-ąją parašytas rumiškiečio, Kauno „Aušros“ gimnazijos gimnazisto Jono Aleksandravičiaus eilėrastis. Tačiau poetui, vėliau emigravusiam į JAV ir tapusiam Jonu Aisčiu, gyvenimas buvo sunkus, nes liko be Tėvynės ir savų, okupantų neįleido į Lietuvą net paviešeti, o kūryba gimtinėje buvo uždrausta. Taip sverut prabėgo ištisi 35 metai. Tik niekada poetas neužmiršo savo gimtinės, nenustojo jos ilgėti...

2004 m., švenčiant J. Aisčio 100-ąsias gimimo metines, Kaišiadorių r. savivaldybė (meras Romualdas Urnilevičius) įsteigė literatūrinę J. Aisčio premiją už aistiskumą kūryboje ir jo kūrybos populiarinimą. Naujas akcentas pagyvino ne tik rajono, bet

2010 m. J. Aisčio literatūrinės premijos laureatas Justinas Marcinkevičius.

ir Lietuvos literatūrinį gyvenimą. Šia premija iki šiol buvo nominuoti aštuntoni poetai (Jonas Juškaitis, Stanislovas Abromavičius, Robertas Keturakis, Aldona Puišytė, Aldona Ruseckaitė, Leonardas Gutauskas, Vytautas V. Landsbergis ir Jonas Endrijaitis). Rajono savivaldybės komisija šių metų laureatūrą paskelbė vieną ryškiausią visų laikų lietuvių poetų Justiną Marcinkevičių už pernai išėjusią lyrikos knygą „Vėlyvo vėjo vėliavos“. Kandidatą pasiūlė Lietuvos rašytojų sąjungos valdyba ir grupė Kauno rašytojų.

Nuo 1988 m. Rumšiškių krašto žmonės kasmet pamini žymiausio savo kraštiečio poeto Jono Aleksandravičiaus-Aisčio (1904–1973) gimtadienius. Kaip paprastai, iškilmės vykdavo miestelio salėje, poeto muziejuje, esančiame Rumšiškėse, Dovainonių kaimo pakraštyje (čia kuri laiką gyveno Aleksandravičiai) ar keliaujant laivu po Kauno marias. Mat

gimtasis poeto Kampiškių kaimas, giminės tévonija Gastilonys ir Rumšiškių miestelis, kuriame prabėgo poeto vaikystė, liko Kauno marių dugne. Dešimties metų vandens gylyje

išsiabarstė takai ir takeliai, kuriais poeto mažos kojelės vaikščiojo...

Kaišiadorių rajono meras R. Urnilevičius džiaugiasi, kad kaišiadoriečiai net ir sunkmečiu rado premijai leši. Šiūlytis susitikimas Rumšiškėse – tai ne tik naujojo laureato pagerbimas, bet ir galimybė prisiliesti prie poezijos, susitikti su rašytojais, kurie jau dabar vadinami mūsų literatūros klasikais.

Šiemet poeto paminėjimo ir literatūrinės premijos įteikimo iškilmės vyks birželio 23 d. 15 val. Rumšiškių kultūros centro salėje, dalyvaujant poetui J. Marcinkevičiui ir ankstesnių metų laureatams. Nuo 13 val. svečiams ir visiems norintiesiems bus surengta kelionė į Dovainonių kaimą, kuriame dar 1988 m. atkurti Aleksandravičiaus sodybos fragmentai, į miestelio kapines, kuriose 2000 m. birželio 29 d. vykdant poetų testamentą amžinai poloisiui atvežti jo palaiakai, ir į miestelio bažnytę, kurioje būsimasis poetas 1904 m. liepos 17 d. vikaro Juozapo Vilaniškio pakrikštystas.

Kviečiame iškilmėse aktyviai dalyvauti poezijos mylėtojus, taip pat visos Lietuvos rašytojus.

Zenonas BALTRUŠIO nuotrauka

Bolivijsos Gauguinas tėviškės Lietuvos karščiuose

Andrius JAKUČIŪNAS

Užplūdus neiprastiems, net ne-paprastiems birželio mėnesį karščiams, Vilniaus paveikslų galerijoje veikia garsaus lietuvių išeivijos dailininko, daugiausia nusipelniusio Bolivijos kultūrai, Jono Rimšos (1903–1978) kūrybos paroda „Tropikų šauksmas: Argentina-Bolivija-Taitis“.

Tai jau ne pirmoji šio iškilaus menininko paroda neprisklausomai Lietuvoje – 1999 m. jo darbai eksponuoti galerijoje „Vartai“, tačiau tuomet lankytajai galėjo susipažinti tik su paskutiniojo dešimtmečio darbais, o dabar galerijoje pristatoma per šimtą J. Rimšos paveikslų, sukurtų įvairiais kūrybos etapais. Tai – labai svarbu, nes J. Rimšos atveju būtinybė pagal išgales aprėpti jo kūrybos visumą yra akivaizdi – dailininkas nuolat buvo užsiemės savikūra, stengėsi tobulėti, todėl jo nueitas keilių puikiai atsispindi ir darbuose: ankstyvoji tapyba – akademiniu braizo, vėlesnieji darbai – ypač spalvingi, ekspresyvūs, ritmiški. Žingsnis po žingsnio žengiant dailininko kūrybos keliu, paveikslai leidžia save pažinti ir atskleidžia, o nesuvokus jo kūrybinių ieškojimų masto, paroda turbūt atrodytų gerokai skurdesnė ir neįdomesnė.

Dailininką nuolat deginės nenu-maldomas noras viską pakeisti, pra-deti iš naujo – įvairiais savo gyvenimo etapais jis yra gyvenęs Argentinoje, Bolivijoje, JAV, Taityje. Per-sikeldamas iš vienos vietas į kitą, galėjo be širdies skausmo sudegin-ti savo ankstesnius paveikslus ir svajoti apie naują kūrybos periodą. Apie esminį lūžį savo tapyboje me-nininkas prabilo atsventės penkias-dešimties metų sukaktį – jis pareiš-kė, kad nori tapti kitaip, sustabde-jau parašytos monografijos apie jį išleidimą. Buvo vienės. Be galio-darbštus. Dailininkas nutapęs beveik 1000 paveikslų, surengęs

„Tamure“ („Meilės šokis“). Apie 1972-1974.

daugiau nei 30 individualių kūrybos parodų. Anot parodos kuratorės, dailėtyrininkės Nijolės Tuménienės, paroda yra „puiki galimybė Lietuvos žiūrovams tinkamai įvertinti šio dailininko kūrybą ir pirmiausia lietuvių išeivijos meninio palikimo kontekste.“

Parodoje eksponuojami paveikslai, nutapytai 1934–1977 m. Peizažai, portretai, scenos iš Boliviros, Taičio kasdienybės, keletas naturomortų... Tapytojas pasižymėjo ypatingu darbštumu, reiklumu sau, paveikslai ne tik aukštose meninės vertės, tačiau ir atlkti be galio techniškai, apgalvotai. J. Rimša žavėjosi ir sekė Paulo Gauguino kūryba, tačiau neliiko šio garsaus dailininko šešelyje ir, pasak parodos kuratorės N. Tuménienės, surado savo originalų stiliją, požiūri, plastinę kalbą, temas. Visgi didžiausios šlovės ir pripažinimo dailininkas sulaukė ne Gauguino tė-vynėje ir ne Taityje, taip pat ir ne Lietuvoje, o Bolivijoje.

Boliviros Gauguinu vadintamas menininkas šioje šalyje labai vertinamas; apdovanotas aukščiausiu iš

„La Pas miestas“. 1962-1966.

civiliams skiriamu „Andų Kondoro kavalieriaus ordinu“. Jam suteiktas ir Boliviros valstybės Garbės piliečio titulas. Boliviros vyriausybė iš dailininko įsigijo apie 300 paveikslų ir perdavė juos svarbiausioms valstybės įstaigoms. Didžiulis ir įspūdingas J. Rimšos paveikslas „La Paso įkūrimas“ (1948) kabo Boliviros sostinės municipali-teto rūmų salėje. Nemažai darbų yra La Paso centriniame banke, taip pat pas privačius asmenis.

Lotynų Amerika buvo vienas iš J. Rimšos įkvėpimo šaltinių. Susi-domėjės senovės inkų imperijos ci-vilizacija, jis daug keliavo po Ar-gentiną, Boliviją, Ekvadoru ir Pe-ru, kur Andų kalnų šlaitais 500–2500 metrų aukštyste driekiasi Jun-gaso priekalnės, besitęsančios be-veik iki Boliviros sostinės La Paso. Stiprū įspūdį menininkui darė ir inkų kultūros židinio Kusko žmonės, jų rūstūs valingi veidai, spalvingi, ornamentais puošti drabužiai. Dailininkui taip pat teko iš arčiau pažinti gilias kultūros tradicijas ir kalbą išsaugoju sių senovės indėnų tau-tą – aimarų gentį, Pietų Amerikos

indėnus, gyvenusius Boliviros ir Peru teritorijoje aplink Titikakos ezerą. Tapytojai, atvykus nuo šiaurinės Baltijos jūros krašto lygumų, žavėjo ir įkvėpė buvusios inkų im-perijos egzotika – nepaprastai aukštų kalnų peizažas su vešliai džiunglių augalija slėniuose, rūkuose skendinčiais miškais ir kriokliais, istorijos ypatumais. Tai, kad dailininkas nepasuko abstraktaus meno keliu, o mokė mylēti ir gerbti indėnus, vertinti senają jų kultūrą, šalies istoriją ir gamtą, lė-mė, jog bolivai iki šiol brangina menininko kūrybinį palikimą, o patį autorį vadina „meno misio-nieriumi“. J. Rimša šalia Guzmano de Rojaso laikomas stipriausiu bolivių dailininku, vienu iš geriausių visose Lotynų Amerikos ir Pirėnų pusiasalio valstybėse.

Boliviros kultūrai J. Rimša reikšmingas kaip jaunų šios šalies dailininkų ugdytojas ir rėmėjas. Atsirinkęs dvidešimt vieną gabausią mo-kinį, menininkas įsteigė privačią dailės mokyklą (*Curso Superior de Bellas Artes*). Ji veikė iki 1951 m. Šios mokyklos auklėtiniai tarp me-

ninkų tapo žinomi kaip „Rimšos grupė“. Savo mokiniams pats teikė materialinę paramą, į Europą toliau mokytis Rimša savo lėšomis išsiuntė ne vieną talentingą Bolivijos dailininką, iš kurių žymiausiai: Gracie-la Rodo Boulanger, Mario Eloy Vargas ir Juanas Ortega Leytonas.

Parodoje „Tropikų šauksmas: Ar-gentina-Bolivija-Taitis“ pristatomi J. Rimšos kūriniai surinkti iš muziejų, kolekcininkų. Lietuvos dailės muziejui dailininkas padovanovo dvidešimt tris paskutiniojo, brandžiausiojo, savo kūrybos dešimtmecio paveikslus. Kauno M. K. Čiurlionio dailės muziejus vieną paveikslą yra įsigijęs iš 1938 m. vykusių IV Rudens dailės parodos. Šiam muziejui paveikslus, atvežusi iš JAV, perdarė Beatričė Kleizaitė-Va-saris: penkis iš privataus Liucijos Andrijauskaitės-Grišonienės rinkinio ir vieną iš Draugijos užsienio lie-tuviam remti. Didžioji dalis parodos eksponatų (75) priklauso privatiems asmenims, kurie, susirūpinę tolesniu J. Rimšos kūrinių likimu, išsigijo juos daugiausia užsienyje. Ke-turiolika paveikslų priklauso Lietuvos Prezidentui Valdui Adamkui, besirūpinusiam dailininku Amerikoje, rėmusiam jį. Daugiausia paveikslų išsigiję kolekcininkai: Ro-landas Valiūnas (net trisdešimt aštuonis), Edmundas Armoška surinkęs trylka, Vilius Kavaliauskas – penkis, G. Petraitis – du, o Andrius Liakas, Egidius Jakubauskas ir Vla-das Žukas – po vieną.

J. Rimša gimė 1903 m. birželio 12 d. Svėdasų miestelyje, augo Kau-ne. Paklusdamas tėvo valiai, Vieno-je baigė geriausią siuvimo-kirpimo mokyklą, po to, galvodamas vien apie meno mokslus, išvyko laimės ieškoti svetur. 1931–1934 m. mokėsi tuo metu stipriausioje visoje Pie-tų Amerikoje Buenos Airių dailės akademijoje (*Academia Nacional de Bellas Artes in Buenos Aires*). 1943 m. Sakrė mieste dailininkas įsteigė meno mokyklą, jai vadovavo. Ta-ciau po metų, valstybei pritrūkus lė-šų, mokyklą buvo uždaryta.

www.ldm.lt nuotraukos

Pašto karvelis

Lietuviai nebemyli medžių?

Raminta GAMZIUKAITĖ-MAŽIULIENĖ

Tiesą sau jau seniai atradau, bet rašyti paskatinuo gerbiamo Gyčio Padegimo laiškas „Nemuno“ vyriausiam redaktoriui. Savo ruožtu žinomas režisierius audrin-gai sureagavo į jauno rašytojo ir apžvalgininko rašinį, kuris mane taip pat nemalonai nuteikė, nors mieliai skaitau kitus Andrius Ja-kučiūno tekstus. Bet į amžiną klau-simą „Kas kaltas?“ atsakyčiau: tikrai ne „Nemunas“ ir ne jo ben-dradarbis – tą A. J. išpuoli pries medžių gynėjus nurašykime jo jaunatiško maksimalizmo sąskai-ton, nes blogio šaknys kitur. Medžių atžvilgiu esu „šizofrenikė“, „paranojikė“, dėl to man visai ne gėda, ir viename epizode teko net „aktyivistės“ vaidmuo. Bet dabar kreipiūosi į save, į maestro Pade-gimą ir į visus, galbūt mums pri-jaučiančius: kodėl ne mes pirmi parašėme apie barbarišką akciją Sereikiškių parke? Tolerantiškas „Nemuno“ vyriausiasis redakto-rius tikrai būtų išspaustinės, bet mes kentėjome tyliai, o apžvalgi-

ninkas turi savo puslapį savait-raštyje, turi savo nuomonę, ir da-bar pasipiktinimo strėlės skrenda į jį. Palikime jį priešiškoje stovykloje ir eikime prie kito sakralinio klausimo „Ką daryti?“

Vieną kartą mėginaud padaryti viską, kad nebūtų nukirstas senas, gražiai išsikerojus medis, ir gal jau dešimtmetį prieš mano langus kiek-vieną gegužę gausiai, vešliai žiedais džiugina... pusę kaštano. Jis turėjo dvi galingas šakas, bet vieną gražų ankstyvo pavasario vakarą iš-girdau atgrasų pjuklo džeržgesį – pjovę kaštano jau sutenus, šviečiant ménuliui, tad akivaizdžiai be leidi-mo. Paskambinau policijai ir TV „Vakaro žinioms“. Sunku patikėti, bet atvyko ir vieni, ir kiti – tada vi-suomenė dar turėjo idealizmo. Sė-dinčiam, na taip, ant šakos, kurią pjauna, pasakiau, kad policija iš-kiesta, ir pusę medžio pavyko iš-gelbėti. Po to buvo reportažas „Va-karo žiniose“, atpažinimo procesas policijoje. Nebuvau tikra, kad tai tas pats žmogus, kurį mačiau medyje, šviečiant ménuliui, nors tikriausiai ten buvo jis. Bet vėlgi ne pjovėjas – nors labai jų nemégstu – svarbiau-

sias „figūrantas“ toje medžio kirtimo byloje, už jo stovi užsakovas, ku-riam medis trukdo. Otrukdo medžiai šiuolaikiniam veikliam lietuviui kone kiekvienam žingsnyje – juos ne-gailestingai kerta Vilniaus Sereikiškėse, Kauno Žaliakalnyje, Palangoje ir, žinoma, miškuose, nes medienai tai verslūs lietuvių myli.

Apie Sereikiškes. Antrą Vely-kų dieną, po koncerto Bernardinių bažnyčioje, su dukra panoro-me pasivaikščioti parke, ir jau prie vartų mus pasitiko supjaus-tyti ir suversti visiškai sveiki di-džiulių medžių kamienai. Tolėliau buvo matyti, kad sunaikinta liepų alėja. Apsiverkiau, į parką néjome, grįžus sėdau rašyti, bet savo bejagiškumo suvokimas su-trukdė rašinį kam nors adresuo-ti. Tai, ką dabar pakartosiu, gali atrodyti tarsi G. Padegimo teksto plagiatas.

O rašiau, kad nieko čia naujo, taip buvo ir anksčiau. Antono Če-chovo laikais stipriei švaistėsi kirviais vyšnių soduose, o silpnieji šluostėsi ašaras nériniuotomis nosinaitėmis.

Šiandien stipriei, vos sniegui

nutirpus, griebé placių išrekla-muotus motorinius pjūklus, ir ne-likti nežinia kuo nusikaltusios lie-pų alėjos. O silpnieji, tie, neturin-tieji savų rezervatų, sulaukę pava-sario skuba į pamėgtą parką ir, ne-regėto vandalizmo akto sukrėsti, traukia iš kišenės popierinę ser-velė ašaroms nusišluostyti. Tik toks ir skirtumas, kad batistinę skepe-taitė pakeitė vienkartinė popieri-nė, o vandalaus visada tokie patys ir visada veikia taip, kaip liepia ir leidžia laiko dvasia. „Vyšnių so-do“ Lopachinas iškirstų medžių vietoje rengési statyti vasarna-mius ir juos pardavinėti, nes buvo atėjės pirklių metas. Ką darys Vil-niaus meras, sužalojės seną parką (neabejotinai viskas suderinta ir įteisinta, tarybos palaiminta, o juk joje posėdžiauja vilniečiai!), dar neišku, bet iš tikrujų „kas galėtų paneigt“¹, kad svarbiausia buvo gauti tuos išsvajotus Europos pi-nigus, nes dabar kaip tik kažkokiu struktūrinių fondų metas.

Silpnijų prisiminimuose ir nuotraukose liko ūksminga Basa-navičiaus gatvė Palangoje. Nebė-ra gražių ir stiprių medžių, bet ko-kia ji šiandien plati ir, cituoju maestro G. Padegimą, „uztrinkiuota“, kiek joje kičo, triukšmin-gų atrakcionų, net dirbtinių pal-mių!

Po Gedimino prospektu rekonstrukcijos Vilniuje atsirado tai, ką labiausiai tiktų pavadinti „Zuoko liepomis“ – tai tokie iš už-sienio atkeliavę ir, regis, brangūs sodinukai aptvarėliuose, kurie nei auga, nei žydi, nei pavėsi tei-kia. Ir tik silpnieji su liūdesiu bei ilgesiu prisimena, kaip kitados vešliai žydėjo ir vasarišku kvapu svagino stiprių iškirstos tikros lietuviškos liepos.

Galima būtų testi ir testi, bet jau nukrypau į sentimentalumą, o to tikrai nereikia.

Stebiuosi ir nesuprantu, kodėl taip noriai žmonės kerta medžius prie savo namų – prie kaimyninio daugiaubučio vieną dieną atsirado dylikia kelmu, dar daugiau nese-niai suskaičiavau atokioje Žalia-kalnio gatvėje Kaune. O juk Žalia-kalnis tai jau tikrai turėtų likti žalias! Verslumo dvasia nulémė, kad naujieji lietuvių myli ne medžius, o medieną. Tai tie stipriei, jų da-bar metas, ir su jais nepakovosi. Ką daryti, t. y. kaip apginti be gailes-čio naikinamus medžius, nežinau. Nors priekaištavau sau ir kitiems, kad nesubėjome rašyti, tebesu pe-simistė – straipsniai nepadės, nes mes juos rašome vieni kitiems – tiems, kurie medžius myli. Kaip gaila, kad ginamos visokiausios teisės, tik medžiai jų neturi.

Birželio mėnesio repertuaras

Kauno kamerinis teatras

18 d., penktadienį, 18 val. Augusto Strindbergo, Antonio Sverlingo „Karštas šokoladas“. Švediška vakarienė artistų kainėje. Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1.40 val. Bilietu kainos – 24, 30 Lt.

20 d., sekmadienį, 18 val. Fransua Rablė „Gargantiu ir Pantagliu“. Užstalė tikriesiems gurmanams (N-18). Režisierius Stanislovas Rubinovas. Spektaklio trukmė – 1.55 val. Bilietu kainos – 40, 50 Lt.

Bilietai parduodami teatro kasoje darbo dienomis 14–18 val., šeštadieniais ir sekmadieniais 11–17 val. Informacija tel. 8-37 228 226. Bilietu galima užsisakyti interneto svetainėje www.kamerinisteatras.lt, elektroniniu paštu info@kamerinisteatras.lt arba išsigytu BILIETAILT ir „Bilietu Pasaulis“ prekybos vietose.

Kauno valstybinis lėlių teatras

20 d., sekmadienį, 12 val. Mažojoje scenoje – „Daktaras Kripšukas pragare“. Paslaptinga istorija, nutikusi Kaune. Nuo 6 m. Režisierė J. Januškevičiūtė. Bilietu kainos – 8, 10 Lt.

27 d., sekmadienį, 12 val. Mažojoje scenoje – „Meškiuko gimtadienis“. Muzikinė fėjų pasaka. Nuo 3 m. Režisierė R. Bartninkaitė. Bilietu kainos – 8, 10 Lt.

Bilietai parduodami teatro kasoje ketvirtadieniais ir penktadieniais 11–17 val., šeštadieniais ir sekmadieniais 10–14 val. Informacija tel. 8-37 220061, www.kaunoleles.lt.

21 d., pirmadienį, 17.30 val. Rašytojų klube (K. Sirvydo g. 6, Vilnius) – poeto Roberto Keturakio kūrybos vakaras sau nauja knyga „Nuprausti mėnesienos“. Vakare dalyvaus rašytojas R. Keturakis, literatūrologė dr. Inga Stepukoniene, dr. Erika Drungytė, aktorius Saulius Bagaliūnas.

22 d., antradienį, 15 val. Vilniaus pedagoginio universiteto II rūmuose (T. Ševčenkos g. 31, Vilnius) 222 auditorijoje vyks literatūrinė popietė, kurioje bus įteikta Antano Vaiciulaičio premija už geriausią novelę, 2008–2010 m. paskelbtą Lietuvos rašytojų sąjungos mėnraštyje „Metai“. Dalyvaus rašytojas Vidas Morkūnas, Antano Vaiciulaičio literatūrinių premijos laureatas Petras Dirgėla, Danutė Kalinauskaitė, Renata Šerelytė, premijos mecenatė, vertinimo komiteto narė Joana Vaiciulaitytė-Buivienė, premijos vertinimo komiteto nariai Vanda Juknaitė, Vytautas Martinkus, Jūratė Sprindytė, Lietuvos rašytojų sąjungos mėnraščio „Metai“ vyriausasis redaktorius, vertinimo komiteto narys Danielius Mušinskas, Vilniaus pedagoginio universiteto Lituanistikos fakulteto dekanė prof. dr. Vilija Salienė, Vilniaus pedagoginio universiteto kanklininkų ansamblis, Lituanistikos fakulteto literatūrų susivienijimo „Literatūrų arka“ nariai.

22 d., antradienį, 17.30 val. Rašytojų klubė – kamerinės muzikos vakaras. Dalyvaus Dalia Šešelgienė (smuikas), Saulė Lapėnaitė (fortepijonas), Elena Šešelgynė (fortepijonas). Programoje R. Schumanno, M. Ravelio, J. Brahmsio kūrinių. Vakare bus atidaryta Kazimiero Šešelgio fotografijos darbų paroda. Vakaro vedėjas Zigmantas Devizis.

Informacija tel.: (85) 2629627, (85) 2617727; el. paštas: rasytojuklubas@ava.lt.

21 d., pirmadienį, 17 val. Maironio lietuvių literatūros muziejuje (Rotušės a. 13) – Henriko Radausko 100-ųjų gimimo metinių minėjimas. Dalyvaus hum. m. dr. Silvestras Gaižūnas, Maironio lietuvių literatūros muziejaus direktoriė Aldona Ruseckaitė, Išeiviu literatūros skyriaus vedėja Virginija Paplauskienė, aktoriai Petras Venslovas ir Henrikas Savickis. Renginio metu bus pristatyta S. Gaižūno knyga „Klajojantys siužetai“, kurią bus galima išsigyti vakaro metu. Prie renginį malonai kviečiame aplankytį parodą „Ir plunksna rašala taškai“, skirtą poeto H. Radausko 100-osioms gimimo metiniams, kurią parengė skyriaus vedėja Virginija Paplauskienė, apipavidalino dailininkė Inga Zamulskienė.

Kauno tautinės kultūros centras (A. Jakšto g. 18)

17 d., ketvirtadienį, 18 val. vakaras „Šokin“. Tema „Rasų švenčių papročiai, dainos, rateliai“, veda Daugailė Braziulytė, Vita Braziuliene. **18 val.** tapybos mokymai suaugusiesiems „Prie molberto“, veda dailininkas Gvidas Latakas.

18 d., penktadienį, 17.30 val. paskaita „Mirdado knygos išminčis“, lektorius Aleksandras Žarskus.

23 d., trečiadienį, 17 val. Čečenijos aikštėje, Eiguliu parke – „Joninės eiguliu seniūnijoje“. Dalyvauja KTKC vaikų folkloro ansamblis „Ratilėlis“ (vadovė Alvyda Česienė). **18 val.** paskaita „Paparčio žiedas ir dvaisinė patirtis“, lektorius Aleksandras Žarskus.

25 d., penktadienį, 17.30 val. paskaita „Apie pasaulio prigimtį“, lektorius Aleksandras Žarskus.

30 d., trečiadienį, 18 val. paskaita „Dvaisinės križės formos: susitikimai su NSO“, lektorius Aleksandras Žarskus.

Nuo birželio 12 iki liepos 1 d. Plungės kultūros centre veiks fotomeno festivalio „Kaunas Photo“ paroda „Laisvė fotografijai!“, kurioje devyniolika fotografų iš Lietuvos ir daug kitų pasaulio šalių autorų pateikia savo vizijas apie centrinę Kauno gatvę – Laisvės alėją.

Nemunas ISSN 0134-3149

Leidžiamas nuo 1967 m. balandžio mėn.

Išeina ketvirtadieniais

Gedimino g. 45, 44239 Kaunas
Telefonas ir faksas – (8-37) 322244

El. paštas: nemunasredakcija@gmail.com
Internetinis adresas: <http://www.culture.lt/nemunas>

Indeksas 0079
Steigėjas ir leidėjas – Lietuvos rašytojų sąjunga
Steigimo liudijimas Nr. 405
Spausdino UAB „ArxBaltica“
Tiražas 1500
Rankraščių nerecenzuojame ir negražiname.

XV Pažaislio muzikos festivalis,
skirtas 20-osioms Lietuvos
neprisklausomybės atkūrimo
metinėms

18 d., penktadienį, 19 val. Birštono kultūros centre – „Tango ligi debesų...“ „Bandini-Chiacchiarella Duo“ (Italija): Giampaolo Bandini (gitaro), Cesare Chiacchiarella (bandonija). Programoje: Astor Piazzolla, Fernando Tavolaro, Angel Villoldo, Maximo Diego Pujol, Tomas Gubitsch kūrinių. Bilietai parduodami Birštono kultūros centro kasoje.

18 d., penktadienį, 19 val. Šv. Kryžiaus (karmelitų) bažnyčioje,

19 d., šeštadienį, 17 val. Skarulių Šv. Onos bažnyčioje, **20 d., sekundadienį, 13 val.** Žiežmarių Šv. Aphaisto Jokūbo bažnyčioje – „Venice...cantemus“. Vokalinis vyru kvartetas „Opus Vocalis“: Mindaugas Zimkus (tenoras), Žanas Voronovas (tenoras), Gedrius Prunskus (baritonas), Antanas Kulakauskas (bosas). Programoje giesmės ir dainos nuo Renesanso iki XX a. Iejimas nemokamas.

19 d., šeštadienį, 18 val. Kauno valstybinėje filharmonijoje –

koncertas, skirtas kompozitoriaus Roberto Schumann 200-osioms gimimo metinėms. Sankt Peterburgo valstybinis akademinis simfoninis orkestras (meno vadovas ir vyr. dirigentas Alexanderis Titovas). Solistas Dmitrijus Chryščiovas (violončelė, Rusija). Dirigentas Aleksandras Titovas (Rusija). Skambės Piotro Čaikovskio, Roberto Schumanno, Sergejaus Prokofjevo muzika. Bilietu kainos – 10, 15, 20 Lt.

20 d., penktadienį, 17 val. Druskininkų Pramogų aikštėje – koncertas, skirtas Mikalojaus Konstantino Čiurlionio 135-osioms gimimo metinėms. Kauno miesto simfoninis orkestras (vyr. dirigentas Modestas Pitrenas), Kauno valstybinis choras (meno vadovas ir vyr. dirigentas Petras Bingelis). Dirigentas Petras Bingelis. Programoje Mikalojaus Konstantino Čiurlionio simfoninių ir chorinių kūrinių. Iejimas nemokamas.

20 d., penktadienį, 17 val. Babtyno–Žemaitkiemio dvare – styginių ansamblis „Camerata Klaipeida“.

Solistai: Vilhelmas Čepinskis (smuikas), Rimantas Armonas (violinčelė), „Bandini-Chiacchiarella Duo“ (Italija): Giampaolo Bandini (gitaro), Cesare Chiacchiarella (bandonija). Programoje: Antonio Vitali, Astoro Piazzolla muzika. Bilietu kaina – 20 Lt.

26 d. šeštadienį, 27 d., sekmadienį, 18 val. Kauno valstybinėje filharmonijoje – pasaulinė premjera! Andreas Maria Germek – orkestrinė flamenko. Kauno miesto simfoninis orkestras (vyr. dirigentas Modestas Pitrenas). Solistai: Carmen Fernandez (vokalas, Ispanija), Belén Cabanes (šokių, Ispanija), Andreas Maria Germek (guitar), Josè Santiago (mušamieji, Ispanija). Dirigentas Martynas Staškus. Bilietu kainos – 20, 30, 40 Lt.

Projektas „Einam Kaunas 2010“

18 d., penktadienį, Laisvės alėja

16-17 val. Kauno pučiamųjų instrumentų orkestro „Ažuolynas“ eisenamkoncertas.

18.30-20 val. Klasika Miesto sode – styginių kvartetas „Collegium“.

19-21 val. Kauno Bohema, „55“ – Kauno bigbandas. Dalyvauja: Aleksandras Dunis (gitaro), Rolandas Babraitis (klavišai).

20-22 val. Prie Dramos teatro – „Jučiu kaip žodžiai“. Tekstu koliažas: Giedrė Labanauškaitė (AVASPO Poetry lyderė). Muzika: Vladas Dieninis, Andrius Grigorjevas. Vaizdas: Aurelijus Maknytė. DJ T.V. (Rék RAP) In * Beat breikerų komandos pasirodymas.

21-23.30 val. Saboro naujos dienos pasveikinimai. „Laimingi žmonės“ interaktyvus projektas „Miestas gyvai“.

20 d., sekmadienį, Senosios prieplaukos amfiteatras

13-15 val. A. Kačanausko muzikos mokyklos kolektyvui ir S. Daubėnui ir S. Girėno gimnazijos šokių grupės „Skydis“ koncertas.

30 d. Rotušės aikštė

19 val. Šokių pramogos su Julium Šeniauskui.

Renginiai nemokami.

Kauno jaunimo asociacija „Teatronas“ rengia aktorių atranką naujam sezonui

Visus norinčius save išbandyti teatro scenoje kviečiame **birželio 18 d., penktadienį, 16 val.** atvykti į kultūros centro „Tautos namai“ didžiajai salė. Svarbu nepamiršti užsiregistruoti el. paštu: nkgteatras@gmail.com. Reikėtų parašyti savo vardą, pavardę, amžių, telefono ir prisegti nuotrauką (tokią, kurioje būtumėte lengvai atpažįstami). Išėkomi jauni žmonės, norintys vaidinti, šokti, kurti. Atranai nereikia ruoštis, tik būtina atsinešti patogią aprangą ir gerą nuotaiką.

17 d., ketvirtadienį, 17 val. Kauno fotografijos galerijoje (Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2) bus pristatomos paskutinė Aleksandro Maciukaus fotografijų knyga „Ratas“.

17 d., ketvirtadienį, 18 val. Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Adelės ir Pauliaus Galaunų namuose, Vydiūno al. 2, Kaune – Marijos Maciauskienės esė knygos „Žingsnis po žingsnio...“ pristatymas. Renginyje dalyvaus knygos autorė, rašytojas Robertas Keturakis ir aktorė Laima Rupšytė. Renginio metu bus galima išsigyti leidinį.

Festivalis „Operetė Kauno pilyje“

Metų prabėgo kaip akmirka, ir devintasis festivalis

„Operetė Kauno pilyje“ vėl kviečia gausų savo gerbėjų būri į naujuosius koncertus.

Tradicinėje festivalio koncertinėje erdvėje – sodelyje

prie Kauno valstybinio mu-

zinkinio teatro **birželio 27 d.,**

sekmadienį, 17 val. skam-

bės pučiamųjų instrumentų

atliekama muzika. Koncerte patriotinių dainų melodijas, marsšus atliks Lietuvos karinių oro pajėgų pučiamųjų instrumentų orkestras, vado- vaujanamas kapitono Ričardo Kukulskio. Dalyvaus ir vis platesnį gerbėjų būri surenkantis vyru vokalinis kvartetas „Opus vocalis“: Giedrius Prunskus, Mindaugas Zimkus, Žanas Voronovas ir Antanas Kulakauskas. Koncertą ves aktorius Gintaras Mikalauskas.

17 d., ketvirtadienį, 17 val. Edmundo Unguraičio stiklo galerijoje (Vilniaus g. 20, Kaunas) vyks projekto „Meninis stiklas virtualioje / viésioje erdvėje“ pristatymas. Projekto galerijoje bus rodomas iki birželio 23 d., taip pat čia veiks stiklo dailininkų autorinių kūrinių paroda. Projekto demonstravimas bus tėsiamas M. Žilinsko dailės galerijoje ir Klaipedos Kultūrų komunikacijų centro parodų rūmuose, birželio 28 d. - liepos 11 d.

18 d., penktadienį, 17 val. Nacionalinio M. K. Čiurlionio dailės muziejaus Adelės ir Pauliaus Galaunų namuose, Vydiūno al. 2, Kaune – Marijos Maciauskienės esė knygos „Žingsnis po žingsnio...“ pristatymas. Renginyje dalyvaus knygos autorė, rašytojas Robertas Keturakis ir aktorė Laima Rupšytė. Renginio metu bus galima išsigyti leidinį.

Birželio 22 d., antradienį, 18 val. galerijoje „2W“ (Pilies g. 8a -

Varno pasakas sekant

Monika BAGDONAITĖ

Birželio 7 d. fotografijos mylėtojai rinkosi į Kauno menininkų namus įvertinti pirmosios personalinės fotografijų parodos „Varno pasakos“, kurią surengė jauniosios fotografų kartos atstovė Milda Kiaušaitė. Aidiint fortepijono melodijai, parodos lankytøjai ne vieną valandą mindžiavavo saulės apšviestoje salėje, o jų šypsenos išdavė, kad idėjų paprastumu bei nuoširdumu spinduliuojanti jaunoji menininkė bei jos darbai išties žavūs.

Parodos autorės teigimu, „Varno pasakos“ – tai pirmieji žingsniai į konceptualią asmeninę tikrovę, nedrausus mėginiamas priminti, kad objektyvus vieno asmens pasaulyvaizdis neįmanomas. Varnas – tai simbolis, klausimai, kurių patys iš savęs nesitikime, bei impulsyvūs atskymai, kurių kol kas nepajegiame suprasti. Tai istorija apie žmones ir žmogiškumą, paslaptinges ženklos, kylančius mūsų pasąmonėje.

Parodos idėja fotografei bei jos ko-

legoms gimė prieš metus, tačiau pasirodimo darbai truko beveik pusmetį. Parodoje eksponuojamų fotografijų neįmanoma sutalpinti vieno žanro rėmuose – pradedama nespaldota portretais ir baigianta manipuliacijomis, kurios dvelkia šiluma, ramia nuotaika, pasižymi lakoniška kompozicija. Vaizdingi fotografijų pavadinimai – „Vakaro malda“, „Tržingsniai dangūs gintarinių“, „Užklupęs vakaras pirštus sunėre“ – žadina vaizduotę ir norom nenorom verčia klajoti autorės kuriamais idėjų labirintais.

Ne tik fotografės talentu, bet ir iškalba pasižyminti M. Kiaušaitė, paprasta paaikiinti, kodėl pasirinko būtent „Varno pasakos“ konцепciją: griežtai paneigė, kad fotografijos gimė dėl to, jog jų reikia žmonėms – tai nėra idėjiska ar altruistiska. „Tuo metu, kai kūriau fotografijas, šito reikėjo man pačiai – bent paméginti suprasti, kas esu, perkainoti vertybės, nors akies krašteliu dirstelėti į save. Tačiau kiekvienas, apžiūrėjęs parodą, ją supras skirtin-

„Sapnuoti smėlynus“.

gai“, – kalbėjo autorė.

Nepaisant žavaus paprastumo, M. Kiaušaitės darbai pasižymi subtiliu emocionalumu, kiekvienas jų tarasi pasakoja kitokią istoriją, perteikia žodžiais neįreiskiamus išgyvenimus. Visa tai paaikiinama jaunosios menininkės kūrybos proceso suvokimu. „Fotografuojant man svarbiausia, kad pati ką nors reikšmingo matyčiau. Tik jausdama emocinį ryšį su darbu, galiu tikėtis, kad jis ši ta parodys ir kitiems. Pagrindinis tikslas – neišduoti savęs iš sykiu priminti

žiūrovui, kad kai kuriuos dalykus suprasti galima tik jaučiant“, – atviravo M. Kiaušaitė.

Jaunoji menininkė fotografijoje siekia perteikti savo emocijas bei išgyvenimus, tačiau kaskart vis kitu padiduliu – per žmones, per gamtą, atspindžius, smėlynus. Pasak M. Kiaušaitės, žmogiškumas mus taip apribuja, kad matyt ar vaizduoti ką nors, išskyrus save, negalime – viskas per eina per asmeninių pojūcių bei patircių filtrą.

M. Kiaušaitė fotografioti pradėjo

prieš penkerius metus, kai jai buvo vos trylka. Atrodo neįtikėtina, tačiau asmenine paroda debiutavusi „Saulės“ gimnazijos auklėtinė pasiekusi daugiau nei kai kurie fotografijos veteranai – ji yra moksleivių fotografijos konkursų „OHO! 2007“, „Mes prieš AIDS“, „Žemės spalvos“, „OHO! 2008“, „Po medžio ir paukščio sparnais“ laureatė. Be to, M. Kiaušaitės fotografijos spausdintos jos mokytojų Tatjanos Kuzminos ir Jono Kuzmino knygose „Kūrybinė fotografija“, „Fotografijos žanrai“ ir „Lietuviai fotografijos mokykla“. M. Kiaušaitė rašo straipsnius apie fotografiją, muziką, teatrą, kurie, pasak jos mokytojo J. Kuzmino, pranoksta net meno kritiku darbus.

Parodos atidarymo metu M. Kiaušaitė sveikinės Kauno moksleivių techninės kūrybos centro Moksleivių meninės fotografijos studijos „Kadaras“ vadovas J. Kuzminas svečiams aškinė, kad per dešimtmetį tik vienas arba du vaikai išskiria tokiu neįprastu talentu. Savo mokinę J. Kuzminas apibūdino kaip indigo vaiką, kuris nuolat konfliktoja, sunkiai pritampa prie aplinkos, neklauso vyrėsių, tačiau yra nepaprastai gabus.

Paroda veiks iki liepos 2 d.

„Nemunas“ rekomenduoja

Kitokio kino klube – „Lengvabūdė marti“

Gediminas JANKAUSKAS

Antradieni, birželio 22 d., Kitokio kino klubo cikle „Kinės ir literatūra“ bus rodoma komiška dra-

kai jo pjesėje matė Oscaro Wilde'o ir George'o Bernardo Shaw tragikomiską tradicijų atsvaitą, kiti šio dramaturgo stilių vadino teatro kritikų pasiūlytu naujadaru „Noelizmas“. Ši originalų stiliu, anot JAV žurnalo „Time“, ženklinio santūrumo ir spindesio kombinacija, pozos ir pusiausvyros dermė.

Dar slenkant titrams žiūrovai įvedami į senamadiškai sentimentalios stilistikos pasaulį. Žaisminga retro užsklanda, prieškarinės muzikos ritmai, atvirukiniai vaizdeliai ir romantiškas bučinys dekoratyvaus saulėlydžio fone – visa tai jau per pirmąsias filmo minutes nuteikia lengvam komiškam farsui, o tolimesni įvykiai siūlos lūkesčius su kaupu pateisina.

Zavi blondinė Larita, nugalėjusi Monte Karlo automobilių lenktynėse, savo triumfo akimirką prie finišo linijos ją pasitinkančių gerbėjų būryje pamato simpatišką jaunikaitį. Ir štai, tarsi koks Holivudo muzikinės

melodramos veikėjas, jaunas britas Džonas Vitakeris dainuodamas jau veža savo jauną žmonelę amerikietę supažindinti su milžiniškoje senoje pilyje gyvenančiais artimiaisiais giminaičiais. Vieno trumpo žvilgsnio į jaumikio motiną pakaną, kad suprastum – šios valdingos žiežulos konfliktas su marčia neišvengiamas. Jis, atvirai kalbant, ir yra tas variklis, kuris sugeneruoja begalę tragikomiskų situacijų. Dviejų kultūrų sandūra, apie kurią pradžioje kalbama skambant šampano bockalams, greitai pasirodo esanti neįveikiamā kliūtis taikiam giminaičių bendrabūviu po vienu stogu.

Reikia pagirti meistriškus marčios ir anytos dialogus, kuriuose veik kiekviena frazė yra skaudus kirtis priešininkai, ir stebeti šią dvikovą – neapsakomas malonumas. Suvaldinus begalę frigidiską aristokratų britų aktorię Kristin Scott Thomas sī kartą idealiai persikūnijo į senosios

gerosios Anglijos tradicijų puoselėtoją, o jų esmė labai paprasta: „Apsimesk, brangute, juk tu tikra anglė.“ Net bankroto ir varžytinių akivaizdoje ši tulžinga ledi niekam neišduos savo jaudulio, užtai išradingu mu rafinuotais būdais triuškinti išsišokėlę ponia Vitaker prilygsta garbioms O. Wilde'o pjesių herojems. Tikru benefisu Laritos vaidmuo tapo ir amerikiečių aktorei Jessicai Biel, iki šiol niekuo ypatingu neišsiskyrusių trafaretiniuose Holivudo trileriuose ir vulgariose komedijose. Sutikusi prieiškų nusiteikimą nuo pirmųjų akimirkų žavi blondinė didvyriškai atremia visus kirčius, kartais priversdama savo oponentę prarasti išpuoseletą savitvardą.

Kai energingai papročių ir situacijų komedijai kyla pavojuj virsti tikru vodeviliu, filmo autorai daro ryžtingą posūkį. Ateina laikas viešinti senus „skeletus spinrose“ ir nuplēšti visas apsimestines kaukes. Tada lengvabūdžiška komedija palengva transformuojama į jaudinamą dramą, kurioje savo svarų žodį tars aktoriaus Colino Firtho vaidinamas ponas Vitakeris, pagaliau ryžes finaliniam iššūkui.

Savaitgalis prie televizoriaus

Alternatyva tiems, kurie nemégsta futbolo

Gediminas JANKAUSKAS

Savaitgalis prasideda linksma komedija „Dvyniai“ (penktadienis, 19.10 val., LNK). Jos režisierius Ivanui Reitmanui du kartus pavyko sulaužyti Arnoldo Schwarzeneggerio išprastą gelžbetonio stipruolio amplitua. Filme „Jaunėlis“ (1994 m.) veiksmo filmuose išgarsėjus aktorius suvaidino... pirmajį pasaulyne vyra, pagimdžiusi kūdikį. „Dvyniuose“ (1988 m.) juokingiausia yra tai, kad tikrus dvynius vaidina dvimetrinis A. Schwarzeneggeris ir pusantro metro (su kepure) nesiekiantis komikas Dammy DeVito. Jų herojai Džiulijus ir Vincentas apie vienas kitą sužino būdamis trisdešimt penkerių metų. Tada ir paaikiėja keistoka jų „nekalto pradėjimo“ istorija.

Visiška „Dvynių“ priesingybė bus kraupus trileris „Iškrype“ (22.05 val,

LTV). Ką tik paaukštinta į policijos inspektorės pareigas Džesika Separd gauna naują užduotį – surasti pavojingą žudiką maniaką. Tai puiki proga užciaupti tuos, kurie su panieka kalba, jog moteriai ne vieta policijos žmogžudycių skyriuje, kur kasdiebyne tapo kraujas, mirtis ir košmarai.

Kriminalinė drama „Bagsis“ (penktadienis, 1.45 val., TV3) primeina garsų JAV gangsteri Bendžameną Sigelą, kurį FTB šefas J. Edgaras Hooveris vadino „paciu pavojingiausiu žmogumi Amerikoje“. Jis draugavo su Holivudo žvaigždėmis, svajojo tapti aktoriumi, norėjo savo rankose turėti neribotą valdžią, net ruošesi nūždyti Musolini (!), tačiau dékingu tautiečių atmintyje visų pirma liks kaip azarto sostinės Las Vegaso įkūrėjas. Bago varda priversdavo drebėti šio pasaulio galinguosius, bet retsykiai jis būdavo senamadiškai ro-

mantiškas. Ši savybė jį ir pražudė. Ta diena, kai Bagsis (aktorius Warrenas Beatty) sutiko gražuolę Virdžiniją Hil (aktorė Annette Bening), paženklino visagilio gangsterio epochos saulėlydžio pradžią.

„Priešo žemėje“ (šeštadienis, 21.30 val., Lietuvos ryto TV) Bruce'as Willis suvaidino Vietnamo karo veteraną Emetą Smitą, kuris niekaip negali išsiuadoti iš pergyventų košmarų nelaisvės. Naktimis, o ypač audros metu, Emetas vėl regi save priešo žemėje ir girdi kurtinančių sprogių aidą. Karas perskyrė visus žmones ne tik į tuos, kurie kariavo ir kurie nepatyrė karos bausumų, bet ir į gyvyosių bei mirusiuosius. Kartu su Emetu gyvenanti Samanta tai pamažu pradeda suprasti, juk ir jos tévas žuvo Vietnamo.

Kriminalinis trileris „Nesusekamas“ (šeštadienis, 21.00 val., LNK) herojus – toli gražu ne kiekvienas. Būtent ši smarkuolių porelė piniguociams įvarė

daug baimės. Sudarė džentelmenišką sandėrį, drauguižiai ēmė „vaduoti“ turčius nuo pinigų ir brangenybių. Bet kartą praradę budrumą būčiuliai patenka į kalėjimą, kuriame jų laukia nelinksma perspektiva būti pakartiemis ant Tyburno tilto.

Kriminaliniam trilerijė „Iktaitas“ (sekmadienis, 21.00 val., TV3) Tomas Cruise'as persikūnija į samdomą žudiką Vincentą, kuris atvyksta į Los Andželą su specialiai užduotimi: jis turi pasalinti penkis svarbius liudytoujus vieno narkobarono byloje. Svarbus vaidmuo šioje įtampos kūpinoje istorijoje numatytas kukliam Los Andželės taksistui Maksui, kurio gyvenimas pakrypę nauja vaga tą dieną, kai jo automobilinį išėdo imponantiškos išvaizdos vyriškis.

Sekmadienio „Snobo naktyje“ (23.20 val., LNK) mūsų laukia tikras kriminalinio kino perliukas – Holivudo veteranu Johnu Hustonu filmas „Pricių šeimos garbė“. Nusikaltelių pasaulio atstovai filme neturi įprastos didvyrių aureolės. Visi personažai yra kvailiai arba cinikai, nors pasitaiko ir ciniškų kvailių. O didžiausias kretinas – mafijos žudikas Carlzas Partana (aktorius Jackas Nicholasas), kurį be jokio vargo „susvysto“ apsukri aferistė Airina Voker. Išimylėjės iki ausų Čarlitas praranda paskutinius sveiko proto trupinėlius, bet išmaintingas „krikštatevis“ laiku pataria, kaip išvengti klastos ir išsaugoti Pricių šeimos garbę.